

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА
ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2006. ГОДИНУ

Требиње, јул 2007. године

Садржај

ПРЕДГОВОР	1
А. ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ Регулаторне комисије за електричну енергију у 2006. години	3
1 УВОД	3
2 ПРАВНИ ОКВИР РЕГУЛАЦИЈЕ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКОГ СЕКТОРА И ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ДЈЕЛАТНОСТИ	4
3 КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ	6
3.1 Сједнице, састанци и јавне расправе	6
3.2 Издавање дозвола и надгледање	7
3.2.1 Поступци издавања дозвола	7
3.2.2 Надзор над поштивањем услова дозволе	8
3.3 Регулација цијена електричне енергије и електроенергетских услуга	9
3.3.1 Први тарифни поступак	9
3.3.2 Цијене електричне енергије у Републици Српској	10
3.4 Заштита купаца	14
3.4.1 Регулаторни оквир заштите купаца	14
3.4.1.1 Рјешавање спорова и жалби	16
3.4.2 Заштита социјално угрожених купаца	17
3.5 Општи услови за испоруку и снабдијевање електричне енергије.....	19
3.6 Отварање тржишта.....	21
3.7 Обновљиви извори енергије	22
3.7.1 Обновљиви извори енергије и енергетска политика	22
3.7.2 Правилник о стицању статуса квалификованог произвођача	24
3.8 Сарадња.....	25
3.8.1 ЕРРА - Регионално удружење енергетских регулацијских тијела	25
3.8.2 ЕЦСЕЕ - Енергетска заједница Југоисточне Европе	26
3.8.3 Сарадња са другим регулаторним комисијама	28
3.8.4 Учешће у раду скупова, конференција и семинара	28
4 ЗАПОСЛЕНИ, ОРГАНИЗАЦИЈА И ЈАВНОСТ РАДА	29
4.1. Запослени и организација рада Регулаторне комисије	29
4.2. Јавност рада Регулаторне комисије	30
5 ФИНАНСИРАЊЕ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ	31
5.1. Финансирање.....	31
5.2. Ревизорски извјештај.....	32
6 ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ РЕЕРС-А	35

Б. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ СЕКТОР И ТРЖИШТЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	36
1 ПРОИЗВОДЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ	36
1.1 Заштита животне средине.....	37
2 ПРЕНОС ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ	43
3 СНАБДИЈЕВАЊЕ И ИСПОРУКА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ	44
3.1 Дистрибуција електричне енергије	44
3.2 Снабдијевање електричном енергијом	46
3.3 Квалитет услуге.....	50
4 ДИНАМИКА ОТВАРАЊА ТРЖИШТА	53
5 СИГУРНОСТ СНАБДИЈЕВАЊА	54
5.1 Увод.....	54
5.2 Сигурност снабдијевања – производња и потрошња електричне енергије	55
5.2.1 Сигурност снабдијевања и енергетска ефикасност	56
5.3 Изградња производних објеката електричне енергије.....	57
5.4 Сигурност електроенергетског система и тржиште електричне енергије	58
6 УПОРЕДНИ ПОДАЦИ О ЦИЈЕНАМА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ И ОКРУЖЕЊУ	58

Предговор

Овај извјештај представља cjеловит преглед рада Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске у 2006-ој години, који се одвијао у складу са планираним пословним активностима и финансијским планом - буџетом и информацију о карактеристичним показатељима функционисања електроенергетског сектора и тржишта електричне енергије у Републици Српској у 2006. години.

За Регулаторну комисију 2006. година је практично друга пуна година ефективног рада и значајна је по спровођењу низа активности на успостављању регулаторног оквира потребног за напредовање процеса реформе електроенергетског сектора у Републици Српској ка функционисању у пуним тржишним условима.

Издавањем почетних дозвола за обављање електр енергетских дјелатности крајем 2005. године створили су се услови да се у 2006. години кроз надзор над примјеном прописаних услова провјерава и усмјерава понашање електроенергетских субјеката (корисника дозвола) у погледу њихове транспарентности у раду, потребног раздвајања рачуна, односа према другим учесницима на тржишту, посебно купцима, као и односа према животној средини и ефикасном кориштењу енергетских ресурса.

У 2006-ој години Регулаторна комисија за електричну енергију (у даљем тексту: Регулатор или РЕЕРС) је по први пут, као једно независно тијело, донијела тарифе за снабдијевање тарифних купаца електричном енергијом и тарифе за кориштење дистрибутивне мреже у отвореном поступку заснованом на унапријед прописаној методологији. Унапријед одређене и јавно објављене тарифе за кориштење електроенергетске мреже битан су предуслов за отварање тржишта електричне енергије у смислу обезбјеђења равноправних услова за све учеснике на тржишту по принципу регулисаног приступа треће стране. Критеријуме, рокове и поступке за отварања тржишта електричне енергије, односно остварење права квалификованог купца да изабере (промијени) снабдјевача који ће га снабдијевати електричном енергијом Регулаторна комисије је прописала у Правилника о стицању статуса квалификованог купца, који је такође донесен у 2006. години.

У домену надлежности која се односи на заштиту купаца Регулатор је своје активности у 2006. години углавном усмјерио на прописивање и надгледање примјене низа одредби у Општим условима за снабдијевање и испоруку електричне енергије којима се спречава или ограничава монополско и нетранспарентно понашање дистрибутивних компанија и на рјешавање спорова по захтјеву купаца електричне енергије.

Веома значајна међународна активност у области енергетике за Босну и Херцеговину у 2006. години је ратификација Уговора о успостављању енергетске заједнице Југоисточне Европе, којим се и Република Српска, у

оквиру БиХ, обавезала на имплементацију правних тековина Европске Уније које се односе на тржиште електричне енергије и гаса, заштите животне средине, обновљиве изворе енергије и конкурентност у домаћу легислативу и регулативу. Регулаторна комисија за електричну енергију, у сарадњи са Државном електроенергетском регулаторном комисијом и Регулаторном комисијом за електричну енергију Федерације БиХ, активно је учествовала у дефинисању мапа пута и акционих планова за испуњавање обавеза преузетих потписивањем поменутог уговора.

Регулаторна комисија се у свом раду строго придржавала принципа који подразумијевају: дјеловање у оквирима надлежности и обавеза прописаних законом, поштовање унапријед објелодањених правила, процедура и методологија, као и отвореност и јавност рада који укључују обавезно консултовање јавности код доношења одлука.

Увјерени смо да је Регулаторна комисија својим радом у 2006-ој години допринијела да се учини корак напријед ка успостављању регулаторног оквира за понашање електроенергетских субјеката и заштиту купаца, за увођење тржишта и за развој нових капацитета на бази страних улагања, захваљујући, поред осталог, позитивним сигналима о стварању услова за уређење електроенергетског сектора.

Увјерени смо, такође, да презентовањем информација о свом раду на начин како је то учињено у овом извјештају и Прелиминарном извјештају о раду са процјеном остварења буџета у 2006. години, презентованим Народној скупштини Републике Српске на 5. сједници 14.12.2006. године приликом разматрања и усвајања Буџета за 2007. годину, Регулаторна комисија у потпуности обезбјеђује извјештавање о свом раду у складу са чланом 31. Закона о електричној енергији Републике Српске.

А. ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ У 2006. ГОДИНИ

1 Увод

Оснивање Регулаторне комисије за електричну енергију, као специјализоване, самосталне, независне и непрофитне организације у циљу регулисања монополског понашања и обезбјеђења транспарентног и недискриминирајућег положаја свих учесника на тржишту електричне енергије прописано је Законом о електричној енергији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 66/02, 29/03, 86/2003 и 111/04 у даљем тексту "Закон"). Законом су, такође, прописани овлаштења, надлежности и обавезе Регулаторне комисије, укључујући и обавезу да о свом раду извјештава Народну скупштину Републике Српске најмање једном годишње.

Извјештај је структуриран тако да буду истакнути најзначајнији показатељи рада Регулаторне комисије и истовремено обезбијеђена потребна прегледност.

Поглавље 2 садржи основне информације о правном оквиру и надлежностима за дјеловање Регулаторне комисије, док су кључне активности издвојене у посебно поглавље 3, које је подијељено на више подпоглавља, а уобичајени дијелови извјештаја који се односе на кадровску и организациону структуру и ревидоване финансијске извјештаје дати су у посебним поглављима 4, односно 5.

Почетни дио поглавља о кључним активностима садржи квантитативне показатеље о броју одржаних редовних сједница, интерних састанака и јавних расправа, те броју и структури донесених аката, с циљем да се и са тог аспекта освијетли обим рада Регулаторне комисије.

Прве три кључне активности које се односе на издавање дозвола и надзор над примјеном услова дозволе, регулисање цијена електричне енергије и електроенергетских услуга, те заштиту купаца произилазе из основних надлежности Регулаторне комисије и најзначајније су по обиму ангажовања ресурса.

Доношење Општих услова о испоруци и снабдијевању електричном енергијом нема карактер трајне активности Регулаторне комисије, али значај овог акта којим се регулишу односи између купаца, дистрибутера, снабдјевача и произвођача електричне енергије прикључених на дистрибутивну мрежу и велико ангажовање на његовом доношењу су разлози да буде издвојено као посебна кључна активност у 2006-ој години.

Активности које се односе на обновљиве изворе и отварање тржишта у одређеној мјери су покривене основним активностима које се односе на дозволе и тарифе (3.2 и 3.3), али су посебности које их карактеришу биле преовлађујуће за сврставање у посебна подпоглавља.

Подпоглавље о сарадњи садржи првенствено информације о учешћу чланова и запослених Регулаторне комисије на хармонизацији прописа у Босни и

Херцеговини кроз сарадњу са друге двије регулаторне комисије у БиХ, као и учешће у раду институција од значаја за електроенергетски сектор у региону и у раду семинара, радионица и сл.

2 Правни оквир регулације електроенергетског сектора и електроенергетских дјелатности

Закон и сљедећи подзаконски акти донесени на основу Закона чинили су правни оквир за регулацију електроенергетског сектора у Републици Српској, односно правни оквир за пословање Регулаторне комисије за електричну енергију у 2006-ој години:

- Одлука о именовању предсједника и чланова Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 90/03, 93/03 и 128/06).
- Одлука о именовању члана Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 128/06),
- Статут Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 41/04),
- Етички кодекс за чланове и запослене у Регулаторној комисији за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 49/04),
- Правилник о раду, унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 49/04),
- Пословник о раду ("Службени гласник Републике Српске" број 96/04),
- Одлуке број 01-1009/04 Народне скупштине Републике о усвајању Буџета Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске за 2005. годину ("Службени гласник Републике Српске " број 6/05),
- Одлука о регулаторној накнади за предузећа које се баве дјелатношћу производње, дистрибуције и трговине електричном енергијом, а која је проистекла из одобреног буџета за 2005. годину ("Службени гласник Републике Српске" број 23/05),
- Правилник за издавање дозвола и сагласности ("Службени гласник Републике Српске" број 52/05),
- Одлука о висини једнократних регулаторних накнада ("Службени гласник Републике Српске" број 60/05),
- Правилник о тарифној методологији и тарифном поступку ("Службени гласник Републике Српске" број 61/05),
- Одлука о садржају и форми образаца у тарифном поступку ("Службени гласник Републике Српске" број 65/05),
- Одлука о покретању првог тарифног поступка ("Службени гласник Републике Српске" број 65/05),

- Правилник о јавним расправама и рјешавању спорова и жалби, ("Службени гласник Републике Српске" број 71/05).
- Општи услови за испоруку и снабдијевање електричном енергијом, ("Службени гласник Републике Српске" број 66/06),
- Правилник о стицању статуса квалификованог купца ("Службени гласник Републике Српске" број 88/06).

Надлежности Регулатора које су, како је већ речено, изворно прописане Законом, а разрађене у горе поменутих актима, су:

- надзор и регулисање односа између производње, дистрибуције и купаца електричне енергије, укључујући и трговце електричном енергијом,
- прописивање методологије и критеријума за утврђивање цијена снабдијевања неквалификованих купаца електричном енергијом,
- утврђивање тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за неквалификоване купце,
- утврђивање структуре и укупне цијене електричне енергије на прагу електрана и цијене за дистрибуцију електричне енергије,
- издавање или одузимање дозвола за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом,
- утврђивање општих услова за испоруку електричне енергије,
- доношење тарифног система за продају електричне енергије.

У извршењу својих овлашћења и обављању функција, у складу са тим овлаштењима, Регулатор је такође надлежан да:

- унапређује ефикасност, поузданост и економичност у производњи, дистрибуцији и размјени електричне енергије;
- унапређује конкурентност;
- подстиче ефикасност, економичност и сигурност у коришћењу електричне енергије;
- регулише квалитет услуге и тарифе и рентабилне цијене, имајући у виду интересе купаца и потребе предузећа за испоруку електричне енергије;
- обезбјеђује правичност у снабдијевању електричном енергијом;
- обезбјеђује транспарентно и недискриминаторско понашање на тржишту електричне енергије;
- обезбјеђује да електроенергетска дјелатност на територији Републике Српске не утиче неповољно на здравље, сигурност и заштиту животне средине;
- надзире ефикасност механизма и поступака који обезбјеђују системску средњорочну и дугорочну равнотежу између потрошње и испоруке електричне енергије;
- ствара услове за развој електроенергетског система (производње и дистрибуције);

- доноси мјере за спречавање злоупотребе монополског понашања корисника дозволе издате од стране Регулатора.

3 Кључне активности

3.1 Сједнице, састанци и јавне расправе

У току 2006. године Регулатор је одржао 17 редовних и једну ванредну сједницу и 30 интерних састанака. На редовним сједницама разматрана су и утврђивана акта из регулаторне надлежности у складу са Законом прописаним овлашћењима, а на интерним састанцима су разматрана питања и усвајани акти организационо административне природе. У табелама су статистички подаци о структури и броју усвојених аката на редовним сједницама и интерним састанцима.

Редовне сједнице	Број	Интерни састанци	Број
Врста документа:		Врста документа	
Записници	17	Записници	30
Усвојене одлуке	19	Усвојене одлуке	44
Усвојена рјешења	34	Усвојена рјешења	8
Усвојени закључци	11	Усвојени закључци	43
Обавјештења за јавност	13	Усвојени правилници	3
Утврђени нацрти	11		
Усвојени правилници	2		
Усвојена мишљења	2		

Табела бр.1 - Структура и број донесених докумената

У истом временском периоду РЕЕРС је одржао 23 јавне расправе у вези са доношењем општих нормативних аката, одређивањем цијена електричне енергије у првом тарифном поступку, издавањем дозвола за обављање електроенергетских дјелатности и рјешавањем спорова. У табели је приказан број јавних расправе по врсти:

Врста јавне расправе	Правила и прописи	Издавање дозволе	Тарифе и тржиште	Рјешавање спорова	Укупан број одржаних расправа
Опште јавне расправе	5	6	1	-	12
Техничке расправе	1	3	1	1	6
Формалне расправе	-	-	-	5	5

Табела бр. 2 - Структура и број јавних расправа

3.2 Издавање дозвола и надгледање

3.2.1 Поступци издавања дозвола

Једна од надлежности РЕЕРС-а је издавање или одузимање дозвола за обављање електр енергетских дјелатности и дозвола за изградњу електроенергетских објеката. У складу са Правилником за издавање дозвола и сагласности, РЕЕРС води регистар издатих дозвола и сагласности, а у електронском облику на својој интернет страници редовно ажурира Збирни преглед издатих дозвола, као и Листу за примљених захтјева за издавање дозвола.

Крајем 2005. године РЕЕРС је издао 18 почетних дозвола са роком важења од 2 године постојећим електроенергетским субјектима:

Врста дозволе	Корисник дозволе
Почетна дозвола за производњу електричне енергије	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Хидроелектране на Дрини" А.Д. Вишеград, 2. "Хидроелектране на Врбасу" А.Д. Мркоњић Град, 3. "Хидроелектране на Требишњици" а.д.Требиње, 4. "Рудник и термоелектрана Угљевик" а.д. Угљевик, 5. "Рудник и термоелектрана Гацко" а.д. Гацко, 6. "Електродистрибуција" а.д. Пале, 7. "Електро- Бијељина" а.д. Бијељина,
Почетна дозвола за дистрибуцију електричне енергије	<ol style="list-style-type: none"> 8. "Електро Добој" а.д. Добој, 9. "Електрокрајина " а.д. Бањалука , 10. "Електродистрибуција" а.д. Пале, 11. "Електро-Бијељина" а.д. Бијељина, 12. "Електро-Херцеговина" а.д. Требиње,
Почетна дозвола за снабдијевање тарифних купаца електричном енергијом	<ol style="list-style-type: none"> 13. "Електро Добој" а.д. Добој, 14. "Електрокрајина" а.д. Бањалука, 15. "Електродистрибуција" а.д. Пале, 16. "Електро-Бијељина" а.д. Бијељина, 17. "Електро-Херцеговина" а.д. Требиње,
Почетна дозвола за трговину и снабдијевање електричном енергијом на територији БиХ	<ol style="list-style-type: none"> 18. ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА" Републике Српске, а.д. Требиње

Табела бр. 3 - Издате почетне дозволе крајем 2005. године

У току 2006. године РЕЕРС је запримио три захтјева за издавање дозвола за обављање електроенергетских дјелатности.

Регулатор је на својој 33. редовној сједници одржаној 16.06.2006. године донио рјешење о издавању дозволе за трговину и снабдијевање на територији Босне и Херцеговине Услужном и трговинском предузећу "Energy Financing Team", д.о.о. Требиње. Захтјев за издавање ове дозволе је поднесен 27.12.2005. године, након чега је, по захтјеву за допуну четири пута допуњаван, а потом је РЕЕРС 11.04.2006. године објавио обавјештење о комплетности захтјева. На 30. редовној сједници одржаној 27.04.2006. године утврђен је нацрт дозволе, а општа расправа о нацрту дозволе је одржана 10.05.2006. године у Требињу.

Захтјев за издавање дозволе за производњу електричне енергије у малој хидроелектрани Дивич, Котор Варош, од предузећа МХЕ Елинг Теслић је поднесен 23.01.2006. године, а након тога је више пута допуњаван. Обавјештење о комплетности захтјева објављено је 09.08.2006. године. На 36. редовној сједници одржаној 25.08.2006. године утврђен је нацрт дозволе, а општа расправа о нацрту дозволе је одржана 08.09.2006. године у Котор Варошу. Рјешење о издавању дозволе за производњу електричне енергије предузећу МХЕ Елинг РЕЕРС је донио на својој 38. редовној сједници 28.09.2006. године.

Захтјев за издавање дозволе за трговину и снабдијевање електричном енергијом на територији Босне и Херцеговине поднијело је и предузеће Фабрика глинице "Бирач" АД Зворник. Обавјештење о комплетности захтјева објављено је 5.12.2006. године. На 41. редовној сједници одржаној 12.12.2006. године утврђен је нацрт дозволе, а општа расправа о нацрту дозволе је одржана 18.12.2006. године у Зворнику. Рјешење о издавању дозволе за трговину и снабдијевање електричном енергијом овом предузећу РЕЕРС је донио на својој 42. редовној сједници одржаној 22.12.2006. године.

3.2.2 Надзор над поштивањем услова дозволе

У складу са одредбама Закона и Правилника за издавање дозвола и сагласности РЕЕРС је у току 2006. године, на основу усвојеног програма и плана надзорних провјера, у процесу надзора и провјере поштивања услова издатих почетних дозвола отпочео активности ванредних и редовних провјера регулисаних предузећа.

Извршене су двије ванредне провјере које су резултирале налозима за предузимање мјера за отклањање праксе супротне условима издате дозволе. Радило се о начину обрачуна утрошене електричне енергије и обрачуна камате за доцњу у измиривању новчаних обавеза и поступању по приговору крајњих купаца.

Регулисана предузећа су поступила по налогу Регулатора за извршење мјере и о томе обавијестила Регулатора, а што је потврђено редовном провјером.

У току 2006. године извршене су редовне надзорне провјере у објектима корисника дозвола у једанаест електрениергетских предузећа која су корисници 18 почетних дозвола за обављање дјелатности. У току спровођења надзора, чланови тима за надзорну провјеру су прегледом документације и њеним изузимањем, увидом у стање постројења и опреме, као и узимањем изјава од

одговорних лица корисника дозволе вршили провјеру усаглашености стварног стања са условима издате дозволе. Извјештаји са редовне надзорне провјере садрже утврђено стање у погледу поштовања услова почетне дозволе и утврђене неправилности коришћења дозволе. Ови извјештаји су достављени корисницима дозвола на давање коментара. По извршеној анализи извјештаја и достављених коментара, РЕЕРС је издатим рјешењима наредио мјере за отклањање утврђених недостатака у погледу поштовања услова издатих почетних дозвола.

3.3 Регулација цијена електричне енергије и електроенергетских услуга

Регулатор обавља послове у вези са регулисањем цијена електричне енергије у Републици Српској. Економска регулација у електроенергетском сектору има за циљ унапређење тржишних принципа у складу са Законом који се заснива на општеприхваћеним међународним стандардима на пољу електричне енергије и тежи да промовише постепену либерализацију националног тржишта електричне енергије. При томе, Закон слиједи принципе недискриминације и равноправности лица и својине.

Постепеност у увођењу либерализације се у првом реду односи на производну функцију која је у првој фази регулисана дјелатност са регулисаним цијенама. Оснивање тржишних институција и изградња тржишних механизма ће омогућити увођење конкуренције у производњи електричне енергије и остваривање права купаца да слободно бирају свога снабдјевача.

Законом је прописана надлежност Регулатора на:

- надзор и регулисање односа између производње, дистрибуције и купаца електричне енергије, укључујући и трговце електричном енергијом (члан 23. Закона),
- прописивање методологије и критеријума за утврђивање цијена снабдијевања неквалификованих купаца електричном енергијом (члан 23. Закона),
- утврђивање тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за неквалификоване купце (члан 23. Закона),
- утврђивање структуре цијене и укупне цијене електричне енергије на прагу електрана и посебно за цијену дистрибуције електричне енергије (члан 115. Закона),
- на основу члана 30. Закона, Регулатор доноси тарифни систем за продају електричне енергије.

3.3.1 Први тарифни поступак

Одлуком о покретању првог тарифног поступка (Службени гласник Републике Српске" бр. 65/05) од стране РЕЕРС-а омогућено је регулисаним предузећима да поднесу захтјеве за одобрење тарифа и цијена за 2006. годину.

Захтјев за одобрење цијена на прагу 9 електрана поднијело је седам регулисаних предузећа (ЈП "Хидроелектране на Требишњици" А.Д.Требиње, "Хидроелектране на Дрини" А.Д. Вишеград, "Хидроелектране на Врбасу" А.Д.

Мркоњић Град, "Електродистрибуција" а.д. Пале, ЕДП " Електро-Бијељина" А.Д. Бијељина, "Рудник и термоелектрана Угљевик" А.Д. Угљевик, ЈП "Рудник и термоелектрана Гацко" А.Д. Гацко).

Захтјев за одобрење тарифа за кориснике дистрибутивних система поднијело је пет регулисаних предузећа (ЕДП "Електро-Бијељина" А.Д. Бијељина, "Електродистрибуција" а.д. Пале, АД "Електро Добој" Добој, "Електрокрајина" а.д. Бањалука , "Електро-Херцеговина" а.д. Требиње).

Захтјев за одобрење тарифних ставова за продају електричне енергије неквалификованим (тарифним) купцима поднијело је пет регулисаних предузећа (ЕДП "Електро-Бијељина" А.Д. Бијељина, "Електродистрибуција" а.д. Пале, АД "Електро Добој" Добој, "Електрокрајина" а.д. Бањалука, "Електро-Херцеговина" а.д. Требиње).

На овим расправама, поред запослених у РЕЕРС-у као активне странке у поступку, учествовали су овлаштени представници подносилаца захтјева и умјешача. Регулатор је одобрио статус умјешача предузећу "Електропривреда" Републике Српске, а.д. Требиње, која је поднијела захтјев за учешће у свим тарифним поступцима у својству умјешача.

Других умјешача у формалним расправама првог тарифног поступка није било.

По окончању формалних расправа у току мјесеца јануара 2006. године странкама у поступку и умјешачу достављени су коначни извјештаји водитеља поступка (седам извјештаја водитеља поступка за одобрење цијена на прагу електрана и један консолидовани извјештај водитеља поступка за одобрење тарифа за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за продају електричне енергије неквалификованим купцима). Извјештаји су садржавали детаљне техничке и економске анализе потребног прихода и оправданих трошкова подносилаца захтјева. Свим странама у поступку дата је могућност да дају примједбе на достављене извјештаје водитеља поступка. Извјештаји водитеља поступка са приједлогом цијена на прагу електрана, тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система и тарифних ставова за неквалификоване (тарифне) купце, објављени су на интернет страници РЕЕРС-а у циљу прикупљања додатних коментара на предложене цијене и тарифне ставове прије њиховог коначног усвајања.

Регулатор је на 28. редовној сједници одржаној 22.03.2006. године донио рјешења о одобрењу цијена на прагу електрана, тарифни систем за продају електричне енергије у Републици Српској, тарифне ставове за кориснике дистрибутивних система у Републици Српској и тарифне ставове за неквалификоване купце електричне енергије у Републици Српској. Донесене цијене и тарифни ставови примјењују се од 01.04.2006. године.

3.3.2 Цијене електричне енергије у Републици Српској

До 31.03.2006. године важиле су цијене које је утврдила "Електропривреда" РС уз сагласност Владе Републике Српске. Од 01.04.2006. години ступили су на снагу тарифни систем и тарифни ставови за продају електричне енергије неквалификованим купцима које је донијела РЕЕРС.

Поред тога што су промијењени појединачни тарифни ставови (јединичне цијене тарифних елемената за дате категорије потрошње и групе купаца у

одређеним дневним и сезонским интервалима), дјелимично је промијењен тарифни систем, у погледу начина утврђивања обрачунске снаге за крајње купце из категорије домаћинства.

Тарифни систем који је у примјени од 01.04.2006. године, а који је прописао Регулатор након провођења првог тарифног поступка, полази од класификације тарифних елемената, категорија потрошње и група купаца и периода потрошње који су били и раније у примјени. Алокација припадајућих трошкова на основу ове класификације извршена је примјеном маргиналне анализе (анализа граничних трошкова), што је довело до промјена тарифних ставова у односу на важеће у 2005. години.

Тарифни систем и тарифни ставови које је одобрио Регулатор по окончању тарифног поступка засновани су на трошковима у оној мјери у којој су били доступни расположиви потребни подаци о потрошњи, оптерећењу система и трошковима, тако да је на основу расположивих података извршен прорачун трошкова обезбјеђења потребне снаге за дате групе купаца, на основу измјереног или процијењеног вршног оптерећења сваке посматране групе.

Дефинисање тарифног система и одређивање тарифних ставова на бази граничног трошка означава почетак активности Регулатора на постепеном елиминисању унакрсних субвенција између категорија потрошње и група купаца и повезивање цијене електричне енергије са трошковима електроенергетског система које потрошња под датим условима проузрокује.

Да би Регулатор извршио овај свој задатак потребно је да регулисана предузећа унаприједи своје системе праћења трошкова по врсти и мјесту настанка, као и да проведу потребне анализе оптерећења и потрошње различитих група купаца.

Регулатор није имао на располагању потребне податке за анализу евентуалне оправданости увођења нових категорија потрошње и тарифних група купаца у оквиру већ постојећих, а на основу трошкова које њихов начин потрошње проузрокује електроенергетском систему.

У наредном периоду Регулатор очекује од регулисаних предузећа да проведу цјеловите анализе оптерећења и потрошње, у циљу што правичније алокације трошкова по начелу узрочности.

Промјене у односима цијена електричне енергије за одређене категорије потрошње, нарочито за категорију комерцијалних купаца - остала потрошња на ниском напону у Републици Српској, има за циљ приближавање цијене трошковима обезбјеђења електричне енергије, дизајнирањем тарифа и тарифног система тако да се ефикасно користе ресурси електроенергетског система.

За дизајнирање ефикасног тарифног система неопходно је да корисници дозвола за дистрибуцију електричне енергије систематично проводе анализе оптерећења и потрошње електричне енергије.

Велики крајњи купци који рационално и ефикасно троше електричну енергију, односно чија потрошња одговара ангажовању вршне снаге у периоду који није краћи од 8 часова дневно остварују значајно снижење укупне цијене.

Тарифни ставови које је утврдио РЕЕРС у 2006. години одражавали су прву фазу у реализацији циљева РЕЕРС-а, а то је рационализација трошкова у

електроенергетском систему, што се постигло утврђивањем прихода на основу оправданих трошкова и одобреног поврата на уложени капитал, те постепено приближавање цијене трошковима обезбјеђења електричне енергије и постепено укидање унакрсних субвенција између категорија потрошње, избјегавајући тарифне шокове.

ОПИС			Тарифни ставови за неквалификоване купце електричне енергије							
			Обрачунска снага		Активна електрична енергија		Прекомјерно преузета реактивна електрична енергија		Мјерно мјесто купца	
Категорије потрошње и групе купаца		Јед. мјере	KM/kW/мјесец		KM/kWh		KM/kVArh		KM/мјесец	
		Сезона	BC (зима)	HC (љето)	BC (зима)	HC (љето)	BC (зима)	HC (љето)	BC (зима)	HC (љето)
Назив категорије	Назив групе	Доба дана								
110 kV		BT	6,6300		0,0596		0,0170		-	-
		MT	-		0,0298		-			
35 kV		BT	6,1500		0,0603		0,0209		-	-
		MT	-		0,0302		-			
10 kV		BT	7,5500		0,0621		0,0248		-	-
		MT	-		0,0310		-			
0,4 kV - остала потрошња	1 ТГ	BT	13,2200		0,0708		0,0355		-	-
		MT	-		0,0354		-			
	2 ТГ	CT	4,0500	2,7000	0,1675	0,1117	-	-	-	-
		3 ТГ	BT	4,0500	2,7000	0,2094	0,1396	0,0426	0,0284	-
	MT		-	-	0,1047	0,0698	-	-	-	-
	6 ТГ	CT	4,0500	2,7000	0,1044	0,0696	-	-	-	-
		7 ТГ	BT	4,0500	2,7000	0,1304	0,0870	0,0426	0,0284	-
	MT		-	-	0,0652	0,0435	-	-	-	-
0,4 kV - јавна расвјета		CT	-		0,1253		-		-	
0,4 - домаћинства	1 ТГ	CT	1,5000	1,0000	0,1044	0,0696	-	-	-	-
		2 ТГ	BT	1,5000	1,0000	0,1304	0,0870	-	-	-
	MT		-	-	0,0652	0,0435	-	-	-	-

Табела бр. 4 - Тарифни ставови за неквалификоване купце електричне енергије

Значајан корак у правцу отварања тржишта електричне енергије представља и доношење **тарифних ставова за кориштење мреже**. Дефинисањем тарифних ставова мрежне тарифе стичу се услови да крајњи купци под истим, односно равноправним условима набављају електричну енергију од снабдјевача, при

чему су услови кориштења мреже регулисани, те се онемогућава нелојална предност дистрибутера или лица повезаног са дистрибутером, у тржишној утакмици.

Тарифни ставови за кориснике дистрибутивних система								
ОПИС			Обрачунска снага		Активна електрична енергија		Прекомјерно преузета реактивна електрична енергија	
Категорије потрошње и групе купаца			КМ/кW/мјесец		КМ/кWh		КМ/кVArh	
Назив категорије	Назив групе	Јед. мјере	ВС (зима)	НС (љето)	ВС (зима)	НС (љето)	ВС (зима)	НС (љето)
		Сезона						
		Доба дана						
35 kV		ВТ	6,14		0,0033		0,0209	
		МТ	-		0,0016		-	
10 kV		ВТ	7,52		0,0047		0,0248	
		МТ	-		0,0024		-	
0,4 kV - остала потрошња	са мјерењем снаге	ВТ	13,19		0,0135		0,0355	
		МТ	-		0,0068		-	
	двотарифни	СТ	3,76	2,50	0,0493	0,0329	-	-
		ВТ	3,76	2,50	0,0616	0,0411	0,0426	0,0284
	двотарифни	МТ	-	-	0,0308	0,0205	-	-
		СТ	-		0,0783		-	
0,4 - домаћинства	једнотарифни	СТ	2,08	1,39	0,0493	0,0329	-	-
		ВТ	2,08	1,39	0,0616	0,0411	-	-
	двотарифни	МТ	-	-	0,0308	0,0205	-	-

Табела бр. 5 - Тарифни ставови за кориснике дистрибутивних система

РЕЕРС је утврдио тарифне ставове за кориснике дистрибутивних система тако да крајњи купац који жели да користи своје право избора као квалификовани купац има јасну и транспарентно исказану цијену услуге коришћења електроенергетске мреже, укључујући и све трошкове који се обрачунавају на преносној мрежи. Утврђивањем тарифе за коришћење мреже остварен је темељни предуслов за отварање малопродајног тржишта електричне енергије.

Купцима из категорије "остала потрошња на ниском напону" и категорије "домаћинства" којима се снага не мјери, обрачунска снага је утврђена у слjedeћим мјесечним износима:

- "остала потрошња на ниском напону" 2. и 3. тарифна група : 5 kW по купцу
- "остала потрошња на ниском напону" 6. и 7. тарифна група : 7 kW по купцу
- "домаћинства" 1. тарифна група: 3,3 kW по купцу
- "домаћинства" 2. тарифна група: 5,2 kW по купцу.

3.4 Заштита купаца

3.4.1 Регулаторни оквир заштите купаца

Законом о електричној енергији прописане су сљедеће надлежности Регулатора у вези са заштитом купаца:

- регулисање квалитета услуге, тарифе и рентабилне цијене, имајући у виду интересе купаца и потребе предузећа за испоруку електричне енергије,
- обезбјеђење транспарентног и недискриминаторског понашања на тржишту електричне енергије,
- доношење мјера за спречавање злоупотребе монополског положаја корисника дозвола издатих од стране Регулатора,
- учешће у постизању споразума између купаца и снабдјевача електричном енергијом,
- обезбјеђење и других индиректних циљева заштите потрошача приликом прописивања услова дозвола за обављање одређене електроенергетске дјелатности.

Проблематика заштите потрошача у Босни и Херцеговини регулисана је и Законом о заштити потрошача ("Службени гласник БиХ" број 25/06).

Заштита потрошача постаје једно од значајних питања политике регулације у свим државама у којима су у току процеси дерегулације и либерализације енергетског сектора. У ту сврху регулаторним тијелима се све више повјерава обавеза и задатак да на отвореном електроенергетском тржишту разматрају питања заштите купаца, заштите електроенергетских субјеката и околине.

Заштита купаца има више аспеката:

- заштита купаца у условима монопола у погледу остваривања **права на приступ** електричној енергији под равноправним условима, са јавним и унапријед познатим правилима и по разумним и оправданим цијенама заснованим на трошковима,
- заштита крајњих купаца у погледу обезбјеђења **универзалне јавне услуге** (потрошачи у удаљеним подручјима, потрошачи са малом потрошњом и који на други начин могу бити занемарени од стране снабдјевача),
- социјална угроженост у погледу **висине издатака** за електричну енергију у односу на приходе домаћинства и могућности домаћинства да приуште минималне хумане услове живота (потрошачи са ниским примањима).

У регулаторној надлежности је заштита права купаца у погледу права на приступ мрежи, и с тим повезана питања из области заштите купаца од злоупотребе монополског положаја корисника дозволе за обављање електроенергетске дјелатности.

Основни елементи обезбјеђења равноправности и недискриминације у коришћењу дистрибутивне мреже и снабдијевању крајњих купаца електричне енергије који су били предмет рада Регулатора су:

- дефинисање услова испоруке и снабдијевања електричном енергијом, минималног стандарда услуге и обавезујућих елемената уговорне заштите потрошача електричне енергије у условима монопола,
- унапријед познате, лако упоредиве цијене услуга, утврђене на јасан и објективан начин на основу унапријед дефинисане методологије и примијењене без дискриминације,
- обезбјеђивање права на једноставан, брз и ефикасан поступак заштите купца у случају повреде његових права.

Заштита права крајњих купаца у погледу услова приступа мрежи и коришћења мреже, минималног стандарда услуге и уговорне заштите у односима са корисником дозволе за дистрибуцију електричне енергије и корисником дозволе за снабдијевање дефинисана је Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом. Овим актом прописани су права и обавезе корисника мреже и крајњег купца, корисника дозволе за дистрибуцију електричне енергије и корисника дозволе за снабдијевање, процедуре прикључења и приступа мрежи, елементи уговора и информације које се морају пружити купцу.

У погледу мјера заштите крајњих потрошача, а посебно заштите угрожених потрошача, укључујући мјере помоћи да се избјегне искључење, као и мјере заштите потрошача у удаљеним подручјима, Општим условима су прописани услови под којима се може искључити потрошач са мреже, процедура искључења, а посебно је прописана забрана да датум искључења буде у дане државних празника, дане викенда или дане када не ради услужни центар корисника дозволе. Такође, забрањено је искључење потрошача који користе електро - медицинску опрему за одржавање здравља. У случају екстремно хладног времена, обустава испоруке се може примијенити само као крајња мјера.

Одредбама Правилника о стицању статуса квалификованог купаца додатно је, у прелазном периоду отварања тржишта, одређена обавеза резервног снабдијевања квалификованих купаца (при томе домаћинства још увијек нису квалификовани купци, те се на њих ова гаранција не односи).

РЕЕРС је у 2006. години утврдио тарифне ставове за кориснике дистрибутивних система и тарифне ставове за неквалификоване купце електричне енергије, у складу са одредбама Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку, те на тај начин обезбиједио да цијене електричне енергије буду утврђене на основу унапријед дефинисане методологије, засноване на објективним критеријумима, јавно објављене прије примјене и примијењене без дискриминације.

РЕЕРС врши надзор над примјеном закона и подзаконских аката који су му стављени у надлежност, укључујући и надзор над примјеном тарифа.

Поступајући по Закључку Народне скупштине Републике Српске број 01-404/06 од 12.04.2006. године, донесеном на 33. сједници одржаној дана 12.04.2006. године, Регулатор је на својој 31. редовној сједници, одржаној 11.05.2006. године, донио Закључак у вези са обрачуном камата на потраживања по основу испоручене електричне енергије којим су, поред осталог, утврђене обавезе за поступање предузећа која обављају дјелатност дистрибуције и снабдијевања крајњих купаца електричном енергијом у вези са обрачуном,

фактурисањем и наплатом, укључујући и обавезу преиспитивања већ обрачунатих камата. Ове мјере резултирале су корекцијом обрачуна код предузећа која су обрачунавала камату противно позитивним прописима.

Одредбама Правилника о јавним расправама и рјешавању спорова и жалби дефинисана је процедура рјешавања приговора и жалби крајњих купаца на одлуке и радње корисника дозволе за дистрибуцију електричне енергије и корисника дозволе за снабдијевање, те на тај начин крајњим купцима обезбијеђена заштита на брз, јефтин и ефикасан начин у случају повреде права за чију заштиту је надлежан Регулатор. Детаљни подаци о рјешавњу спорова и жалби дати су под тачком 3.4.1.1.

3.4.1.1 Рјешавање спорова и жалби

Увођењем регулације у електроенергетски сектор подстакнута је политика активне заштите потрошача и успостављена комуникација између различитих учесника на тржишту електричне енергије, а нарочито крајњих купаца са Регулатором, што је нарочито дошло до изражаја у 2006. години. Регулатор рјешава спорове у вези са:

- правом на напајање електричном енергијом,
- правом приступа на дистрибутивну мрежу,
- обавезом испоруке електричне енергије,
- тарифама по којима се енергија испоручује,
- застојима у напајању електричном енергијом,
- одбијањем испоруке електричне енергије и
- квалитетом напајања електричном енергијом.

Произвођач електричне енергије, или квалификовани купац електричне енергије, којем је одбијен приступ мрежи или је незадовољан условима приступа, може поднијети жалбу Регулатору. Важећим прописима дефинисани су основни услови под којима се може одбити приступ мрежи који се углавном свде на ограниченост техничких или погонских могућности.

Поред наведеног, Регулатор одлучује и по жалбама на рјешење захтјева за добијање електроенергетске сагласности за прикључење крајњих купаца на дистрибутивну мрежу.

У току 2006. Регулатору је поднесено 117 захтјева за рјешавање спора из регулаторне надлежности, од чега је 112 ријешено до краја 2006. године.

У току 2006. године за примљене су и рјешаване двије жалбе на рјешење о издатој електроенергетској сагласности.

Због великог броја приговора купаца на застару обавеза према регулисаним предузећима, који су се обраћали Регулатору ради покретања спорова, Регулатор је одржао посебну техничку расправу на коју су позвани представници предузећа која врше обрачун, фактурисање и наплату потраживања од крајњих купаца, удружења крајњих купаца, представник канцеларије Омбудсмена Републике Српске и стручњаци из области

облигационих односа. Спорови у вези са питањима застареле нису у регулаторној надлежности, али је Регулатор иницирао расправу са циљем да регулисана предузећа овој проблематици приступе на законски заснован начин и без дискриминације купаца.

Извјештај са техничке расправе је објављен на интернет страници Регулатора и усвојени су закључци у којима је Регулатор формулисао своје становиште по питању оваквих спорова.

Слика бр. 1 - Структура рјешаваних приговора у 2006. години

3.4.2 Заштита социјално угрожених купаца

Када је ријеч о заштити социјално угрожених купаца у погледу висине издатка за електричну енергију и приуштивности електричне енергије за социјално угрожене купце, ова питања не спадају у непосредну регулаторну надлежност.

Међутим, имајући у виду да приуштивост електричне енергије првенствено зависи од тарифа и међузависност разних механизма заштите купаца, РЕЕРС је дао свој допринос у многим активностима које се се водиле у Републици Српској, БиХ и Енергетској заједници Југоисточне Европе, а које су имале за циљ унапређење механизма заштите социјално угрожених крајњих купаца и повећање приуштивности електричне енергије за крајње купце у стању социјалне потребе.

У РС се тренутно не примјењује никакав посебан механизам заштите социјално угрожених потрошача електричне енергије који би био у вези са издацима за електричну енергију.

РЕЕРС је на основу података којима располаже настојала обезбиједити увид заинтересованим странама у информације којима располаже, а које могу бити од значаја за процјену угрожености крајњих купаца са становишта приуштивости електричне енергије.

Стандардни потрошач из категорије домаћинства по методологији ЕУРОСТАТ-а троши 3500 kWh електричне енергије годишње, од чега ноћу (тј. у нижој тарифи) 1300 kWh. Просјечна цијена у земљама ЕУ-15 је износила 10,94 €/kWh у 2006. години.

Просјечан потрошач у категорији домаћинства у РС троши 3600 kWh електричне енергије. Просјечна цијена у 2006. години за стандардног потрошача из категорије домаћинства у РС је износила 5,76 €/kWh.

Издатак за електричну енергију представља 16% минималне зараде у РС, а 7,21% просјечне зараде, док је у земљама ЕУ-15 тај проценат до 5% од минималне зараде.

Студија "Социјална процјена потрошача електричне енергије и вредновање програма социјалне заштите" из 2004. године даје неке податке о социјалном стању потрошача.

Према налазима поменуте студије, а у складу са дефиницијом социјално угроженог потрошача коју даје ЕРГЕГ (купац који је законом дефинисан као лице које треба заштитити у његовом односу са снабдјевачем), структура социјално угрожених потрошача¹ у РС је сљедећа:

Категорија социјалне угрожености лица	Број лица у категорији	Број лица корисника социјалне помоћи
Лица неспособна за рад и без материјалног осигурања	42.981	25.551
Инвалиди и лица ометена у развоју	25.428	16.012
Незапослени	147.635	1.677
Стара лица без породичног старања	43.143	16.422
Пензионери са ниским пензијама	96.642	

Табела бр. 6 - Подаци о социјалној угрожености

С обзиром да потрошач електричне енергије није само једно физичко лице, већ домаћинство, број лица - корисника социјалне помоћи је најближи податак броју потрошача који би могли или требали остварити право на заштиту у снабдијевању електричном енергијом.

За субвенционисање потрошње електричне енергије која покрива основне егзистенцијалне потребе у домаћинству, а која се зависно од начина утврђивања креће од 75 до 200 kWh мјесечно, за субвенционисање потрошње лица - корисника социјалне помоћи, према подацима наведеним у Студији, потребно је у Републици Српској субвенционисати минимално 4 до 11 GWh утрошене електричне енергије мјесечно, што износи годишњи издатак од

¹ Подаци из 2003. и 2004. године

минимално 5 мил. КМ (за 75 kWh мјесечне потрошње) односно 13 мил. КМ за субвенционисање 195 kWh мјесечне потрошње.

3.5 Општи услови за испоруку и снабдијевање електричне енергије

Циљ доношења Општих услова је унапређење ефикасности, сигурности и правичности у испоруци и снабдијевању електричном енергијом, као и обезбјеђење транспарентног и недискриминаторског понашања субјеката у електроенергетском сектору.

Општим условима за испоруку и снабдијевање електричном енергијом уређује се снабдијевање и испорука електричне енергије, прикључење објеката крајњих купаца и произвођача на дистрибутивну мрежу у Републици Српској, као и други односи између крајњих купаца, корисника дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, корисника дозволе за обављање дјелатности снабдијевања тарифних купаца електричном енергијом, корисника дозволе за обављање дјелатности трговине и снабдијевања електричном енергијом и корисника дозволе за производњу електричне енергије чији су објекти прикључени на дистрибутивну мрежу, а нарочито:

- услови и начин за прикључење објеката крајњих купаца или произвођача на дистрибутивну мрежу, укључујући:
  - издавање електроенергетских сагласности,
  - подношење захтјева за прикључење, критеријуме и услове за прикључење објекта крајњег купца или произвођача на електроенергетску мрежу, и
  - начин и рокови закључења уговора о прикључењу на електроенергетску мрежу, уговора о приступу мрежи и уговора о снабдијевању електричном енергијом,
- квалитет испоруке и снабдијевања електричном енергијом,
- начин на који се утрошена електрична енергија мјери, читава, обрачунава и наплаћује,
- захтјеви у погледу тачности мјерних уређаја,
- услови, начин, мјере и редосљед ограничења испоруке електричне енергије, у случају опште несташице електричне енергије,
- услови и начин под којима може бити обустављена испорука електричне енергије крајњем купцу,
- начин информисања крајњих купаца у случају обуставе и ограничења у испоруци електричне енергије,
- услови и начин на који се обрачунавају и исплаћују штете узроковане неоснованом обуставом испоруке електричне енергије, испоруком електричне енергије смањеног квалитета или ограничењем испоруке електричне енергије,

- услови под којим се испорука електричне енергије не обуставља купцима, укључујући и случајеве када утрошена електрична енергија није плаћена, као и начин регулисања међусобних обавеза у таквим случајевима,
- мјере које се предузимају у случају кварова у електроенергетском систему и мјере заштите електроенергетског система од прекомјерне потрошње,
- начин утврђивања количине и снаге неовлашћено утрошене електричне енергије, као и начин обрачуна и наплате тих количина електричне енергије,
- услови и начин за прикључење градилишта и привремених објеката.

Регулатор је у 2005. години започео активности на изради нацрта Општих услова за испоруку и снабдијевање електричном енергијом у Републици Српској, а нацрт овог акта утврђен је на 29. редовној сједници одржаној дана 20. априла 2006. године. Обавјештење за јавност за прикупљање коментара и одржавање јавних расправа благовремено је објављено у писаним медијима, а нацрт Општих услова са образложењем достављен је заинтересованим лицима самоиницијативно, а могао се преузети и у сједишту РЕЕРС-а. Заинтересована правна и физичка лица, као и позвани стручњаци, подносили су писане коментаре на нацрт Општих услова у периоду од дана објављивања обавјештења до дана истека рока за подношење коментара 25.05.2006. године.

У поступку јавног разматрања Нацрта Општих услова РЕЕРС је одржао двије техничке (Требиње 16.05.2006. године и Бања Лука 24.05.2006. године) и три опште расправе (Пале 18.05.2006. године, Бијељина 19.05.2006. године и Добој 23.05.2006. године).

РЕЕРС је одржао и једну додатну техничку расправу дана 14.06.2006. године у Требињу, чији је предмет био ревидовани Нацрт Општих услова са уграђеним, од стране стручних служби РЕЕРС-а прихваћеним, коментарима јавности и струке.

Наведени текст нацрта Општих услова са Сажетком коментара и приједлозима измјена нацрта Општих услова објављен је на интернет страници РЕЕРС-а како би сва заинтересована лица још једном могла учествовати у поступку креирања приједлога Општих услова, у остављеном року до 14.06.2006. године.

Наконведеног поступка јавног разматрања и анализе примљених коментара израђен је приједлог Општих услова за испоруку и снабдијевање електричном енергијом, који је усвојен на 34. редовној сједници одржаној дана 29.06.2006. године.

Општи услови за испоруку и снабдијевање електричном енергијом објављени су у "Службеном гласнику Републике Српске" бр. 66/06.

3.6 Отварање тржишта

Један од основних циљева отварања енергетског тржишта је омогућавање једнаких, транспарентних и непристрасних услова снабдјевачима електричне енергије да врше дјелатност снабдијевања купаца и обратно, право купаца на одабирање снабдјевача. У члану 1. Закона прописано је да он "тежи да промовише постепену либерализацију националног тржишта електричне енергије" слиједећи принципе недискриминације и равноправности лица и својине.

Монополске дјелатности, као што су управљање преносном и дистрибутивном мрежом и обезбјеђење помоћних услуга за ефикасан рад електроенергетског система, су предмет потпуне регулације надлежног тијела. Производња електричне енергије, трговина и снабдијевање крајњих купаца електричном енергијом се постепено либерализују увођењем тржишних механизма.

Босна и Херцеговина је ратификацијом Уговора о оснивању енергетске заједнице Југоисточне Европе прихватила примјену директива Европске Уније о тржишту енергије, заштити околине, конкуренцији и обновљивој енергији по временском распореду утврђеном Уговором. Сходно усвојеним законима и међународно преузетим обавезама, Босна и Херцеговина се придружује осталим земљама у региону које су своје тржиште већ отвориле.

Увођење конкуренције на тржишту електричне енергије БиХ и либерализација тог тржишта захтијевале су припрему и усвајање одређених подзаконских аката од стране регулаторних тијела у БиХ.

ДЕРК и ентитетске регулаторне комисије хармонизовано су отпочеле активности на изради прописа који ће омогућити иницијално отварање тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини. Државна регулаторна комисија за електричну енергију је у 2006. години донијела Одлуку о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта у БиХ на основу Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ, а РЕЕРС и ФЕРК су прописали критеријуме за стицање статуса квалификованог купца Правилником за стицање статуса квалификованог купца, чиме су се створили услови за постепено отварање тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини.

РЕЕРС је утврдила нацрт Правилника за стицање статуса квалификованог купца 10.08.2006. године, а по провођењу јавне расправе, овај акт је усвојен 06.09. 2006. године на 34. редовној сједници и објављен у "Службеном гласнику Републике Српске" бр. 88/06. Примјена Правилника отвара могућност крајњем купцу да слободно изабере снабдјевача, а сам Правилник регулише услове и критеријуме за стицање статуса квалификованог купца, његова права и обавезе, права и обавезе снабдјевача, нарочито у току прелазног периода постепеног отварања тржишта имајући у виду потребу за прилагођавањем новим условима и потребу обезбјеђења сигурности снабдијевања купаца електричном енергијом.

Доношењем Правилника о стицању статуса квалификованог купца створени су формално-правни предуслови из надлежности Регулатора за отварање тржишта електричне енергије. Почетак успоставе конкурентског тржишта за купце са годишњом потрошњом електричне енергије већом од 10 GWh

одређен је од 1. јануара 2007. године. Након тога, почевши од 01.01.2008. године право избора снабдјевача добијају мањи индустријски и комерцијални купци и на крају 2015. године сви крајњи купци, укључујући крајње купце из категорије домаћинства.

Динамика отварања тржишта одређује се у складу са остварењем кључних претпоставки, међу које, поред успоставе оператора система и издавања дозвола за обављање дјелатности трговине и снабдијевања, спадају доношење мрежних правила, тржишних правила, мрежних тарифа и тарифа за помоћне услуге, руководећи се усвојеним терминима у оквиру процеса успостављања енергетске заједнице за Југоисточну Европу.

Регулатор је донио правила о статусу квалификованог купца која ће омогућити постепене промјене на пољу трговине и снабдијевања електричном енергијом, како се отварање велепродајног тржишта и право избора снабдјевача не би неповољно одразили на сигурност снабдијевања крајњих купаца електричне енергије у Републици Српској у прелазном периоду док се не дефинише и успостави тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини.

3.7 Обновљиви извори енергије

3.7.1 Обновљиви извори енергије и енергетска политика

Већина европских држава већ се определијелила да у оквиру енергетске политике уграде планове већег коришћења обновљивих извора енергије и да прилагоде законодавни оквир у коме ће се ти планови примјењивати. На основу тих иницијатива донесена је и Директива о промоцији електричне енергије произведене из обновљивих извора (2001/77/ЕЦ), која захтијева повећање учешћа обновљивих извора у производњи електричне енергије.

Босна и Херцеговина се потписивањем Уговора о успостави енергетске заједнице обавезала на примјену наведене директиве ЕУ о обновљивим изворима енергије (енергија вјетра, хидроенергија, соларна енергија, биомаса и отпад, биоплин, геотермална енергија) и треба да настоји да се придржава протокола из Кјота. План за имплементацију Директиве 2001/77/ЕЦ Босна и Херцеговина ће доставити Европској комисији у року од године дана од датума ступања на снагу Уговора о успостави Енергетске заједнице.

Крајем 2006. године РЕЕПС је учествовала у припреми израде плана за имплементацију директиве 2001/77/ЕЦ. Израда наведеног плана за БиХ, у координацији Министарства економских односа и спољне трговине БиХ, као и његово достављање Европској комисији планирано је за 2007. годину.

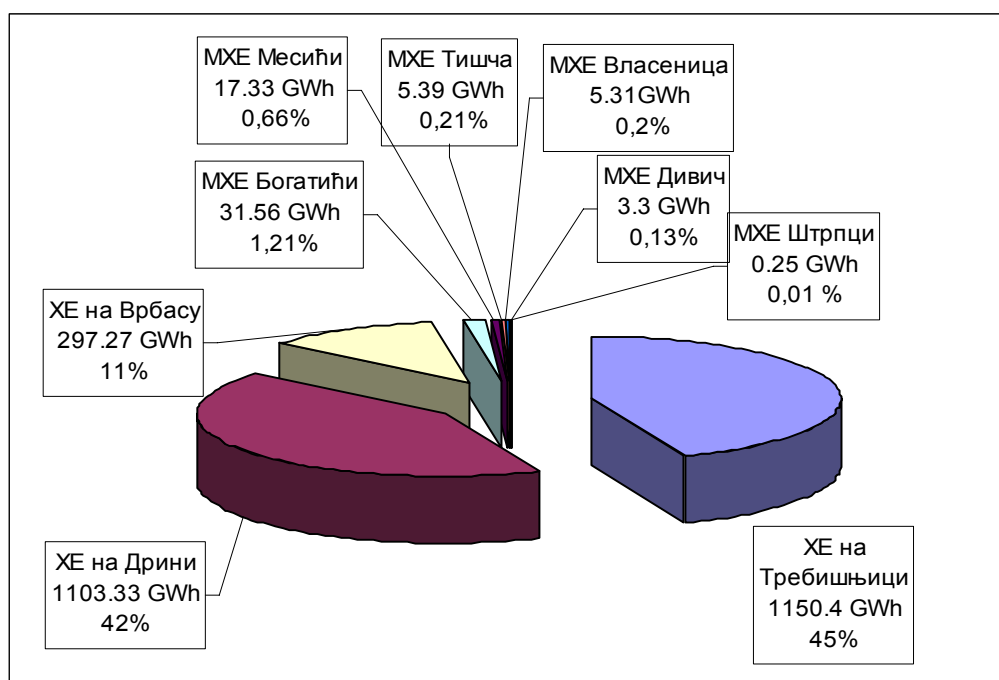
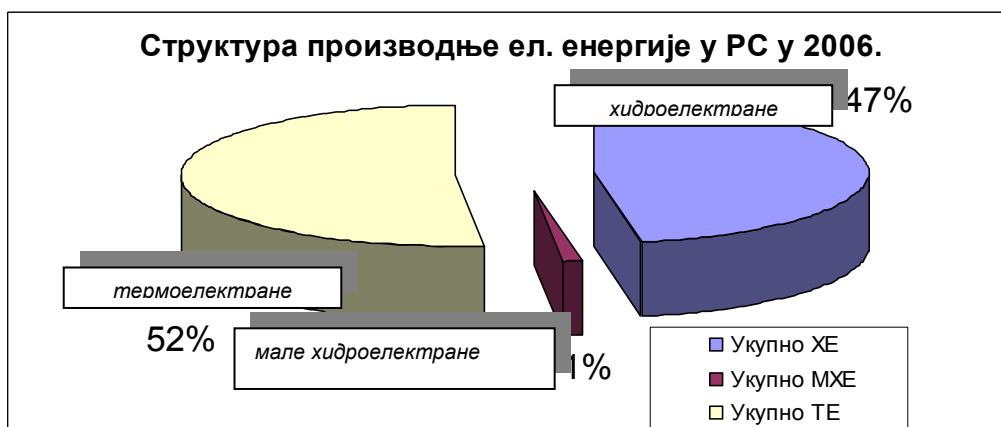
Основна питања која третира Директива 2001/77/ЕЦ и план за њену имплементацију су:

- Индикативни циљеви учешћа производње електричне енергије из обновљивих извора у бруто потрошњи електричне енергије
- Механизми подстицаја производње електричне енергије из обновљивих извора.

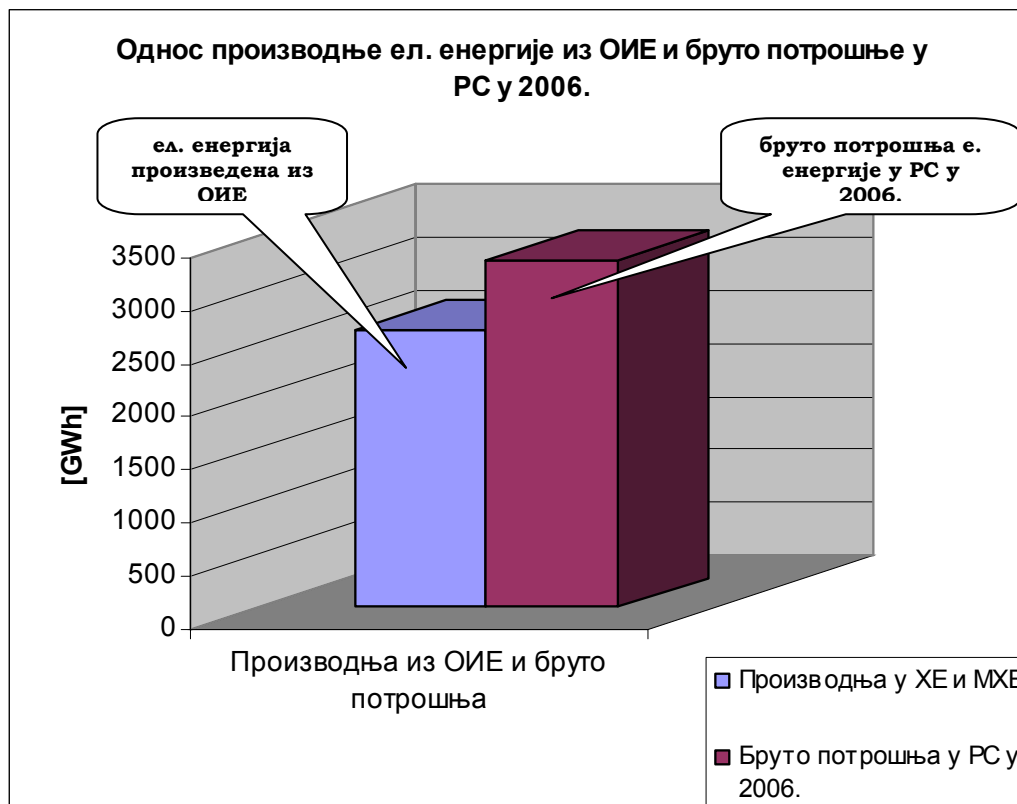
Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске је предузела низ активности за обезбјеђење подлога за израду индикативних планова које су се односиле на израду прегледа постојећег стања, потенцијала, као и могућих сценарија за промоцију употребе обновљивих извора енергије у Републици Српској. При изради наведених докумената користила су се искуства земаља из окружења и Европске Уније.

Неки индикативни подаци су дати на сљедећим сликама на којима је приказана структура производње електричне енергије у РС, учешће електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије (ОИЕ) у бруто потрошњи Републике Српске, те процентуално учешће појединих производних објеката који користе ОИЕ у производњи електричне енергије из ОИЕ у Републици Српској.

- У Републици Српској се од обновљивих извора енергије користи искључиво хидроенергија, а удио производње електричне енергије из обновљивих извора у бруто потрошњи електричне енергије у Републици Српској у 2006-ој години износио је цца 80%.

Слика бр. 2 - Учешће појединачних објеката у производњи ел. енергије из ОИЕ

3.7.2 Правилник о стицању статуса квалификованог произвођача

Коришћење обновљивих извора уграђено је у Закон о електричној енергији Републике Српске. Чланом 30. Закона прописано је да је Регулатор дужан да донесе субвенције за изворе који користе отпад или комбиновану производњу топлотне електричне енергије, а чланом 37. да предузме које у појединачном производном објекту производи електричну енергију користећи отпад или обновљиве изворе енергије, на економски примјерен начин и у складу са мјерама заштите околине, може стећи статус квалификованог произвођача, на основу услова које прописује Регулатор.

У циљу реализације наведених законских одредби Регулатор је започео активности на изради и доношењу подзаконског акта о стицању статуса квалификованог произвођача.

Овај акт треба прописати услове и начин коришћења обновљивих извора енергије, квалификовати постројења која користе обновљиве изворе енергије, дефинисати поједина права и обавезе учесника на енергетском тржишту, те одредити начине подстицања производње енергије из обновљивих извора. Положај квалификованог произвођача треба да омогући повластице којима се стимулише изградња капацитета, а субвенције и други видови подстицаја коришћење обновљивих извора електричне енергије у складу са енергетском политиком и директивама ЕУ. РЕЕРС се суочио са чињеницом да на нивоу Републике Српске не постоји Електроенергетска политика којом се могу дефинисати и механизми државних подстицаја за изградњу капацитета и

коришћења електричне енергије из обновљивих извора по приоритетима појединих извора и расположиве технологије.

Значајну улогу у овој области има Влада Републике Српске, која по члану 5. Закона води електроенергетску политику, укључујући могућности коришћења различитих примарних извора енергије и употребу обновљивих извора за производњу електричне енергије.

Директиве Европске Уније прописују да државе чланице треба да утврде индикативне циљне вриједности учешћа енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи електричне енергије, те се Регулатор у доношењу прописа из ове области мора ослањати на релевантне елементе енергетске политике.

Активности РЕЕРС-а на доношењу правила о условима за стицање статуса квалификованог произвођача, везано за субвенције и друге механизме подстицаја за обновљиве изворе, зависе од формулисане електроенергетске политике Републике Српске.

Поступајући по захтјеву Министарства привреде, енергетике и развоја Републике Српске, РЕЕРС је на 31. редовној сједници, одржаној 12. маја 2006. године, размотрила прописе и процедуре утврђивања и примјене цијене електричне енергије за мале електране снаге до 5 MW, те дала Мишљење о цијенама електричне енергије за мале електране снаге до 5 MW.

У овом документу РЕЕРС је утврдила своју позицију у односу на трошкове дистрибутера и снабдјевача тарифних купаца приликом преузимања електричне енергије из хидроелектрана прикључених на њихову мрежу. РЕЕРС је заузела становиште да ће признати као оправдан трошак набавке електричне енергије ако је једнак или мањи од избјегнутих трошкова обезбјеђења исте количине електричне енергије путем преносне мреже. У условима када није дефинисана електроенергетска политика у погледу структуре обновљивих извора и индикативних циљева њиховог учешћа у укупној потрошњи, овакав приступ РЕЕРС-а обезбјеђује да обавеза преузимања електричне енергије на дистрибутивном нивоу не утиче негативно на цијену за крајње купце, а истовремено се произвођачима - малим хидроелектранама даје релативно поуздан оквир продајне цијене на основу које могу планирати своје пословање.

3.8 Сарадња

3.8.1. ЕРРА - Регионално удружење енергетских регулацијских тијела

Регионална асоцијација енергетских регулатора ("Energy Regulators Regional Association" - ЕРРА) је удружење регулаторних тијела држава централне и источне Европе, земаља бившег Совјетског Савеза и Турске са сједиштем у Будимпешти. ЕРРА има 21 пуноправних и 5 придружених чланова. Циљеви ЕРРА-е су побољшање регулација енергетских дјелатности у земљама чланицама, подстицање развоја независних и стабилних регулатора, побољшање сарадње између регулатора, размјена информација, истраживачког рада и искустава између чланова, бољи приступ информацијама о свјетском искуству у регулацији енергетских дјелатности.

Пуноправно чланство у ЕРРА-и има Државна регулаторна комисија за електричну енергију БиХ (ДЕРК) од 19.05.2004. године. РЕЕРС у наредном периоду планира поднијети захтјев за стицање статуса придруженог чланства овом удружењу, с обзиром да у складу са статутом ЕРРА-е пуноправно чланство могу имати само државне регулаторне комисије.

Чланови и запослени Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске активно учествују у раду ове асоцијације и њених сталних комитета и радних група посредством ДЕРК-а.

3.8.2 ЕЦСЕЕ - Енергетска заједница Југоисточне Европе

Енергетска заједница Југоисточне Европе успостављена је уговором који су закључили Европска заједница с једне стране и сљедеће земље: Босна и Херцеговина, Хрватска, Србија, Црна Гора, Албанија, Македонија, Румунија и Бугарска, те УНМИК с друге стране.

Закључивањем Уговора земље потписнице се обавезују да успоставе заједничко тржиште електричне енергије и гаса које ће функционисати уз примјену стандарда и правила тржишта електричне енергије ЕУ са којим ће се интегрисати. Сам Уговор омогућава успоставу интерног тржишта за електричну енергију и гас уз ефективно учешће 34 стране: 25 земаља ЕУ и горе поменути земље потписнице.

Циљ овог уговора је, такође, креирање стабилног регулаторног и тржишног оквира који може привући инвестиције у сектор електричне енергије и гаса у региону и обезбједити дугорочну сигурност снабдијевања овим енергентима.

Слика бр.3 - Земље потписнице Уговора ЕЦСЕЕ

Босна и Херцеговина је, дакле, прихватила правне тековине ("acquis communautaire") Европске Уније у области енергетике и преузела обавезу да своје законодавство усклади са тим правним тековинама у роковима утврђеним Уговором датим у сљедећем прегледу:

предмет		релевантни пропис из "acquis communautaire"	рок за примјену	посебне одредбе
мрежна енергија				
1.	електрична енергија	Директива 2003/54/ЕЦ, и Уредба 1228/2003/ЕЦ	12 мјесеци од ступања Уговора на снагу (01.07.2007.)	Анекс I Уговора (за отварање тржишта енергије и гаса)
2.	гас	Директива 2003/55/ЕЦ,		
заштита околине:				
1.	Кјото протокол	признаје се значај, без обавезе приступања		
2.	оцјена ефеката пројеката на околину	Директива 85/337/ЕЦ, 97/11/ЕЦ, 2003/55/ЕЦ,	од ступања на снагу Уговора	
3.	спречавање и контрола загађења	Директива 96/91/ЕЦ	обавезна примјена за нове објекте	
4.	смањење садржаја сумпора у течним горивима	Директива 1999/32/ЕЦ, 93/12/ЕЕЦ	до 31.12.2011.	Анекс II Уговора
5.	ограничавање емисије продуката сагоријевања	Директива 2001/80/ЕЦ	до 31.12.2017.	
6.	заштита дивљих птица	Директива 79/409/ЕЦ		
конкуренција				
1.	забрањене праксе	принципи Уговора о оснивању ЕУ (члан 81, 82, 87)	6 мјесеци од ступања на снагу	
2.	услуге од општег економског интереса	принципи из члана 86. Уговора о оснивању ЕУ	6 мјесеци од ступања на снагу	
обновљиви извори				
1.	промоција енергије из обновљивих извора	Директива 2001/77/ЕЦ	Доставити Европској комисији план имплементације у року од 1 године од ступања Уговора на снагу (до 01.07.2007.)	
2.	промоција употребе биогорива и других обновљивих горива за транспорт	Директива 2003/30/ЕЦ		

Табела бр. 7 - Правне тековине ЕУ са којима треба ускладити легислативу у БиХ

Рад Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске, у оквиру процеса успоставе енергетске заједнице Југоисточне Европе, у току 2006. године одвијао се у сарадњи са Министарством спољне трговине и економских односа БиХ, Министарством привреде енергетике и развоја Републике Српске кроз учешће у реализацији различитих пројеката који су у функцији успоставе Енергетске заједнице, као што су:

- Израда "Упоредног извјештаја" о стању имплементације одредби Уговора о успостављању Енергетске заједнице кроз попуњавање намјенски припремљених упитника и давање коментара на завршне извјештаје и
- Израда Мапе пута и Акционих планова за имплементацију одредби Уговора.

Поред наведеног, чланови и запослени у Регулатору учествовали су у раду Атинског форума. На позив представника Дирекције за енергију Европске комисије током 2006. године представници РЕЕРС-а учествовали су на:

- 8. Атинском форуму одржаном 22-23.06.2006. године
- 9. Атинском форуму одржаном 23-25.10.2006. године.

Присуство представника РЕЕРС-а значајним догађајима у процесу који се отвара успостављањем енергетске заједнице Југоисточне Европе било је ограничено због великог обима активности у области израде прописа, надзора

над поштовањем услова дозвола и примјене тарифа, захтјева регулисаних предузећа за тумачењем прописа, те рјешавањем бројних спорова. Међутим, ова активност све више добија на значају због мјера и активности које органи Енергетске заједнице доносе, а које имају значајне посљедице по електроенергетски сектор, успоставу тржишта и учеснике на тржишту, као и крајње купце у Републици Српској. Присуство и активно учешће представника Регулатора и других представника из Републике Српске у процесу формулисања мјера и праваца акције може помоћи да се интереси електроенергетског сектора и крајњих купаца из Републике Српске на прави начин представе и узму у обзир у овим активностима.

3.8.3. Сарадња са другим регулаторним комисијама

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске у свом досадашњем раду остварила је успјешну сарадњу са Државном регулаторном комисијом за електричну енергију (ДЕРК) са сједиштем у Тузли и Регулаторном комисијом за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине са сједиштем у Мостару (ФЕРК). Поред заједничког учешћа на обукама и семинарима, све три комисије хармонизовано раде на доношењу правила и прописа из своје надлежности. Пуну сарадњу и контакте остварују и запослени у регулаторним комисијама међусобно размјењујући искуства и сазнања из појединих области регулаторног рада.

3.8.4. Учешће у раду скупова, конференција и семинара

У периоду од 12. до 14. септембра 2006. године у организацији USAID – Pierce Atwood извршена је обука запослених у РЕЕРС-у заједно с остале двије регулаторне комисије у БиХ на тему "Припрема регулатора за издавање сталних дозвола и заштита купаца при отварању тржишта". На тродневном семинару су разматрана искуства из надгледања електропривредних компанија и презентовани разни модели заштите купаца при отварању тржишта електричне енергије.

Поред наведеног представници РЕЕРС-а активно су учествовали у раду скупова везаних за електр енергетски сектор:

- Савјетовање ЈУКО ЦИГРЕ на Тари у периоду 30.05-02.06.2006.
- Савјетовање БиХ комитета ЦИГРЕ у Неуму
- Друго регионално савјетовање о електродистрибутивним мрежама ЦИРЕД- Златибор 17 - 20.10.2006.
- Обука из система квалитета на тему заштите животне средине у организацији Истраживачког и технолошког центра Нови сад, на Тари 13 -18.03.2006.
- Семинар у организацији Слованачког Е-форума на тему Обновљиви извори електричне енергије - Марибор 10 - 11.2006.
- Конгрес рачуновођа и ревизора РС у Теслићу 21 - 23.09.2006.
- Семинар о Уговору о успостави енергетске заједнице, TAIEH, Сарајево 07 - 09.02.2006.
- Отворени међународни семинар земаља Југоисточне и Централне Европе - систем сертификације обновљиве енергије РЕЦС-Марибор, 21.09 - 23.09.2006.
- Округли сто "Дистрибутивни извори електричне енергије у БиХ" Факултет електротехнике, Тузла, 25.10.2006.

- Округли сто "Правци и перспективе изградње електроенергетских капацитета у БиХ" Спољно трговинска комора БиХ, Сарајево, 20.12.2006.

Регулатор намјерава и у будућем периоду пратити рад значајних скупова, конференција и семинара из области регулације електроенергетске дјелатности, јер тиме доприноси унапређењу правила регулаторне струке и усавршава се у проблематици либерализације енергетског тржишта у складу са општим кретањима у ЕУ и региону.

4 Запослени, организација и јавност рада

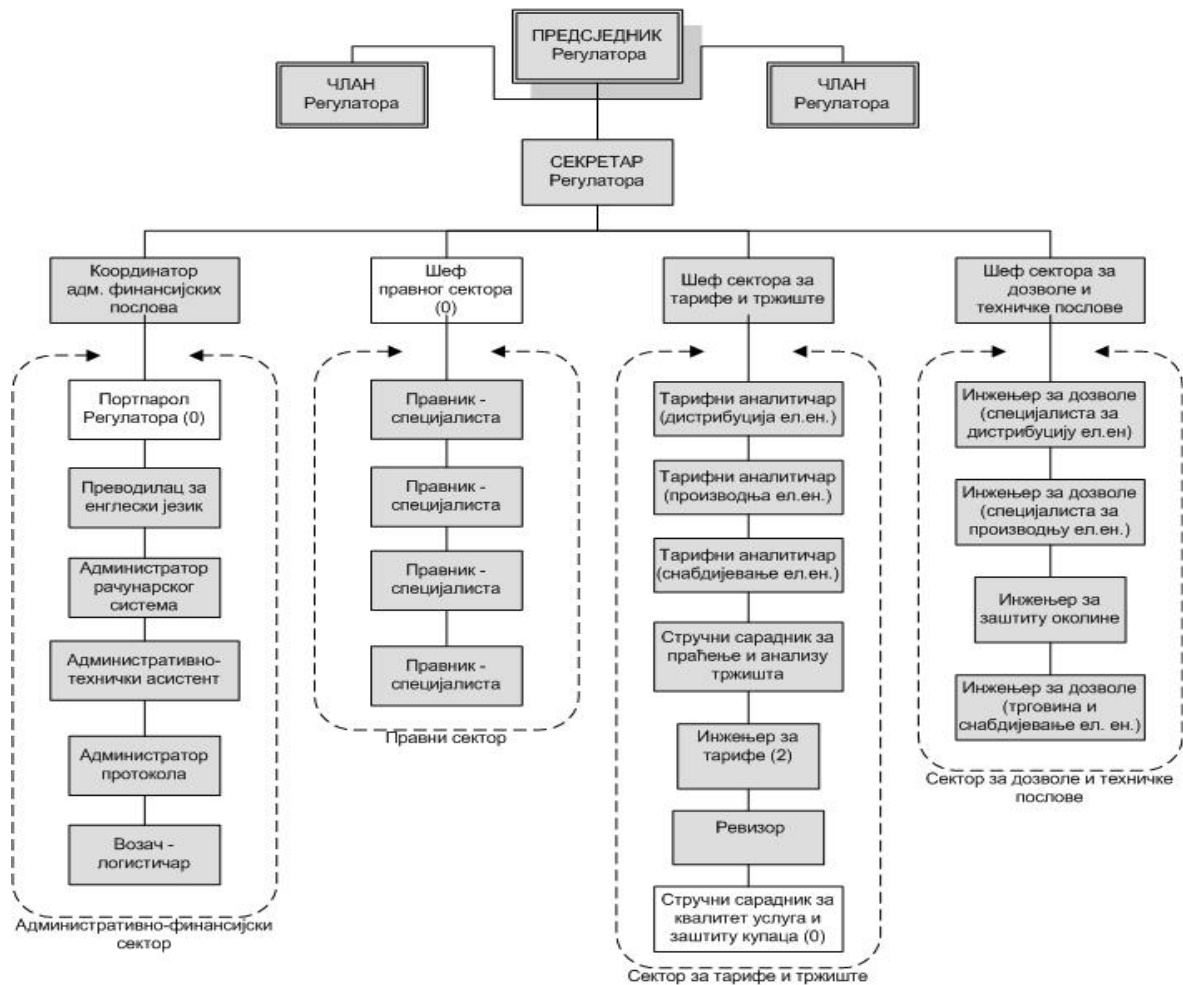
4.1. Запослени и организација рада Регулаторне комисије

Предсједника и чланове Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске, у складу са чланом 15. Закона о електричној енергији, именује Народна скупштина Републике Српске на приједлог Владе Републике Српке. Регулаторна комисија има три члана од којих је један члан предсједник.

Регулатор је у току 2006. године извршио кадровску поуну на начин да је заснован радни однос на неодређено вријеме за три запослена приправника који су до тада били у радном односу на одређено вријеме, а у складу са Правилником о раду и унутрашњој организацији.

У Регулаторној комисији запослено је 27 радника. Сви запослени у Регулатору су примљени у поступку отвореном за јавност, након извршеног оглашавања потреба и у складу са прописаним условима Регулатора за пријем запослених за предвиђена радна мјеста. Рад РЕЕРС-а организован је у 4 сектора и сви запослени испуњавају прописане услове и стручно су оспособљени за посао који обављају.

Слика бр.4 - Организациона шема Регулаторне комисије за електричну енергију

4.2 Јавност рада Регулаторне комисије

Обавеза Регулатора да осигура јавност рада је прописана Законом. Ову обавезу Регулатор је у 2006. години испуњавао кроз:

- Објављивање свих одлука, рјешења, закључака, мишљења и других докумената, на огласној табли, службеној интернет страници (www.reers.ba) и у Службеном гласнику Републике Српске у складу са прописима.
- Омогућавање приступа јавности свим редовним сједницама Регулатора и благовремено јавно обавјештавање о њиховом одржавању.
- Објављивање обавјештења и саопштења, у средствима јавног информисања, на службеној интернет страници и огласној табли.

5 Финансирање Регулаторне комисије

5.1 Финансирање

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске, како је то предвиђено Законом о електричној енергији и Статутом Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске се финансира из накнада и такси од предузећа која се баве производњом, дистрибуцијом и трговином електричном енергијом, накнада за дозволе које се издају у складу са Законом, као и из донација од страних владиних и невладиних организација.

		Буџет за 2006.	Остварење до 31.12. 2006.	Учешће оств. трошкова	Процент остварења
I	РАСХОДИ				
A	ТЕКУЋИ ТРОШКОВИ	1,315,700	1,212,442	97.91	92.15
1.	Плате и накнаде трошкова запослених	896,500	891,517	72.00	99.44
1.1.	Бруто плате и накнаде	896,500	891,517	72.00	99.44
1.1.1.	Нето плате и накнаде	589,803	589,130	47.58	99.89
1.1.2.	Порези и доприноси на плате и накнаде	306,697	302,387	24.42	98.59
2.	Трошкови материјала и услуга	419,200	320,925	25.92	76.56
2.1.	Путни трошкови	57,500	44,209	3.57	76.89
2.2.	Трошкови енергије	18,000	17,604	1.42	97.80
2.3.	Трошкови комуналних услуга	42,200	37,967	3.07	89.97
2.4.	Набавка материјала	38,000	26,766	2.16	70.44
2.5.	Трошкови за услуге превоза и горива	18,000	13,527	1.09	75.15
2.6.	Закупнина имовине и опреме	89,000	81,756	6.60	91.86
2.7.	Трошкови рутинског одржавања	8,500	6,072	0.49	71.44
2.8.	Трошкови осигурања и банкарских услуга	22,500	7,976	0.64	35.45
2.9.	Уговорене и остале услуге	125,500	85,048	6.87	67.77
	Амортизација неутрошена		20,622	1.67	
	Амортизација утрошена	56,000	25,848	2.09	46.16
B	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ			0.00	
1.	Набавка опреме	56,000	25,848	2.09	46.16
A+B	УКУПНИ РАСХОДИ	1,371,700	1,238,290	100.00	90.27
	II ПРИХОДИ			0.00	
1.	Приходи од накнада и такси од предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије	1,371,700	1,381,810	98.50	100.74
2.	Остали приходи	0	20,991	1.50	
3.	УКУПНИ ПРИХОДИ	1,371,700	1,402,801	100.00	102.27
4.	Уплаћена а неискориштена регулаторна накнада у 2006. години, враћена средства уплатиоцима		-164,511	13.29	
5.	УКУПНИ ПРИХОДИ, по извршеном поврату		1,238,290		

Табела бр.8 - Извршење буџета за 2006. годину- синтетички приказ

У 2006. години укупни расходи у односу на усвојени буџет су остварени са 90,27%, рачунајући и набавку основних средстава.

Приходи су остварени са 102.27% односно 1.402.801 КМ и односе се на регулаторну накнаду од корисника дозвола у саставу Електропривреде Републике Српске у износу од 1.381.810 КМ и осталих прихода у износу од 20.991 КМ. Цјелокупна буџетом одобрена средства за регулаторну накнаду су у потпуности наплаћена у 2006. години увећана за 10.110 КМ, колико је износила Регулаторна накнада за двије дозволе за рад предузећима која су те дозволе добили у 2006. години, како је и предвиђено Одлуком о регулаторној накнади.

Ако би појединачно посматрали остварење буџета у 2006. години евидентно је да није прекорачена ни једна ставка буџета у односу на план.

Уплаћена, а неутрошена средства у износу од 164.511 КМ књижена су као преплата и за тај износ је умањена обавеза уплатилаца за 2007. годину.

Ова анализа извршења Буџета за 2006. годину је прилагођена обрасцу по коме је Буџет и усвојен.

Регулатор је на 64. интерној сједници одржаној 22.11.2006. године утврдио Буџет за 2007. годину, а усвојен је на 5. сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 14. 12. 2006. године ("Службени гласник РС" бр. 128/06).

5.2 Ревизорски извјештај

Статутом Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске предвиђена је обавезна годишња ревизија финансијских извјештаја.

Приликом припрема за израду завршног рачуна за 2006. годину, 30.10.2006. године расписан је јавни оглас за избор независног ревизора, сходно Закону о поступку набавке роба, услуга и уступању радова.

По проведеној процедури 08.12.2006. године изабран је независни ревизор "Врал АУДИТ" Бања Лука који је утврђеном динамиком извршио ревизију финансијских извјештаја, изразио ревизорско мишљење и поднио извјештај 07.03.2007. године, из кога презентујемо Биланс стања, Биланс успјеха и ревизорско мишљење.

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Извршили смо ревизију Биланса стања и Биланса успјеха РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ РС Требиње за годину која се завршава на дан 31. децембра 2006. године. За финансијске извјештаје одговорни су чланови Регулаторне комисије. Наша одговорност је да, на основу обављене ревизије, изразимо мишљење о презентованим финансијским извјештајима.

Ревизију смо извршили у складу са Законом о рачуноводству, Правилником о ревизији финансијских извјештаја, Стандардима ревизије Републике Српске и Кодексом етике. Ови прописи налажу да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разложној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује испитивање доказа, на бази провјера путем узорака, којима се поткрепљује објективност информација објелодањених у финансијским извјештајима. Ревизија такође, обухвата и оцјену примјењених рачуноводствених процјена које је извршило руководство, као и општу оцјену презентације финансијских извјештаја. Сматрамо да ревизија коју смо обавили пружа солидну основу за изражавање нашег мишљења.

По нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји, истинито и објективно, по свим значајним питањима, приказују стање имовине, капитала и обавеза РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ РС Требиње на дан 31. децембра 2006. године и резултате пословања за годину завршену на тај дан, у складу са Рачуноводственим стандардима и другим прописима Републике Српске.

Бања Лука, мај 2007. године

ВРАЛ АУДИТ д.о.о.

Благојевић Зоран, дипл. ецц

Овлашћени ревизор

БИЛАНСИ УСПЈЕХА

За периоде који се завршавају 31. децембра 2005. и 31. децембра 2006. године
(У КМ)

	Напомена	31.дец.2005.	31.дец.2006.
ПРИХОДИ	3.1, 4		
Средства из јавних прихода		3,694	13.083
Приходи од доприноса, накнада, дотација, поклона и помоћи		1,054,382	1.217.299
Финансијски приходи		3,163	7.908
		1,061,239	1.238.290
РАСХОДИ	3.1, 5		
Трошкови материјала		17,348	25,411
Трошкови горива и енергије		16,113	31,431
Трошкови амортизације		39,226	56,470
Трошкови зарада и накнада		695,274	891,517
Трошкови производних услуга		154,215	152,373
Нематеријални трошкови		69,151	79,250
Трошкови пореза		1,216	1,838
		992,543	1,238,290
НЕТО ДОБИТАК		68,696	0,00

БИЛАНСИ СТАЊА

На дан 31.децембра 2005. и 31.децембра 2006.
(У КМ)

	Напомена	31.дец.2005.	31.дец.2006.
АКТИВА			
Опрема илиценце	3.3, 6	276,046	245,422
Готовина и еквиваленти готовине	3.2, 3.4, 7	198,106	253,172
УКУПНА АКТИВА		474,152	498,594
ПАСИВА			
Нераспоређени вишак прихода -добитак	8	276,046	276,046
Обавезе према добављачима	9	8,138	11,715
Примљени аванси по основу рег. накнаде	10		164,511
Обавезе за зараде и накнаде зарада	11		30,000
Обавезе за порезе, доприносе и др.	11		16,322
Уплаћена, а неутрошена средства	11	189,806	
УКУПНА ПАСИВА		474,152	498,1594

6 Информациони систем РЕЕРС-а

Инфраструктура информационог система Регулаторне комисије за електричну енергију Републике Српске је базирана на локалној рачунарској мрежи, серверима, корисничким радним станицама, мрежним штампачима и одговарајућој пратећој опреми.

Запослени у Регулатору обављају радне задатке једнако ефикасно без обзира да ли се налазе у пословим просторијама Регулатора или, што је због природе посла често неопходно, на удаљеним локацијама.

Програмски пакети који су у употреби намијењени су обављању стандардних канцеларијских послова, али и испуњавању специфичних захтјева обраде докумената и подршке сервисима унутар рачунарског система (програмски пакети за комбиновање докумената, размјену електронске поште, антивирусни серверски и клијентски базирани пакети итд). За све програмске пакете који то захтијевају, редовно се обнављају корисничке лиценце.

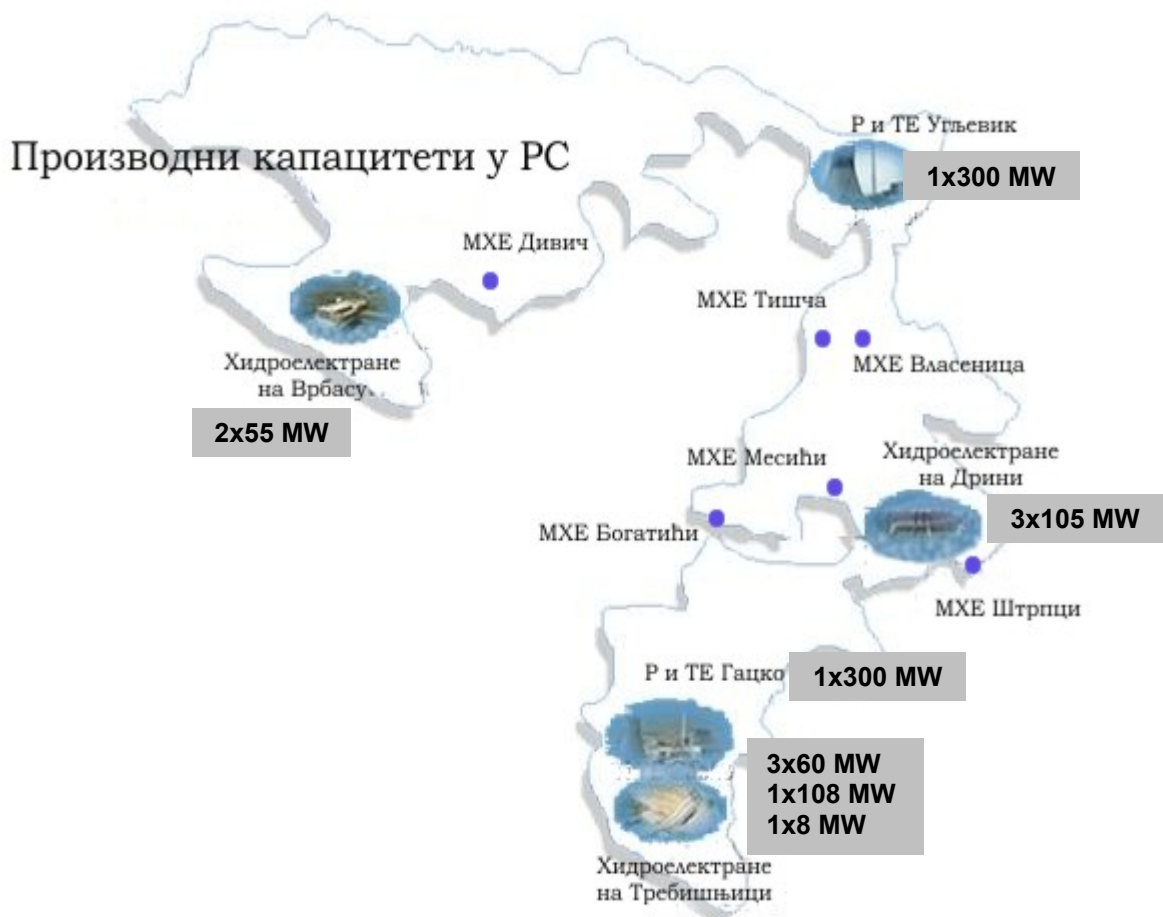
С обзиром да је транспарентност основни принцип на коме се заснива рад Регулатора, крајем 2004. године је креирана интернет страница Регулатора (www.reers.ba) на којој се од тада ажурно објављују сва документа релевантна за уредно и исцрпно информисање јавности.

Сви запослени су путем интерних упутстава упознати са основним правилима понашања у интранет и интернет окружењу, као и са начином чувања и архивирања електронске документације. Ово подразумијева и обавезан повјерљив однос према свим улазним и излазним информацијама које се сматрају дијелом информационе базе Регулатора.

Б. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИ СЕКТОР И ТРЖИШТЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

1 Производња електричне енергије

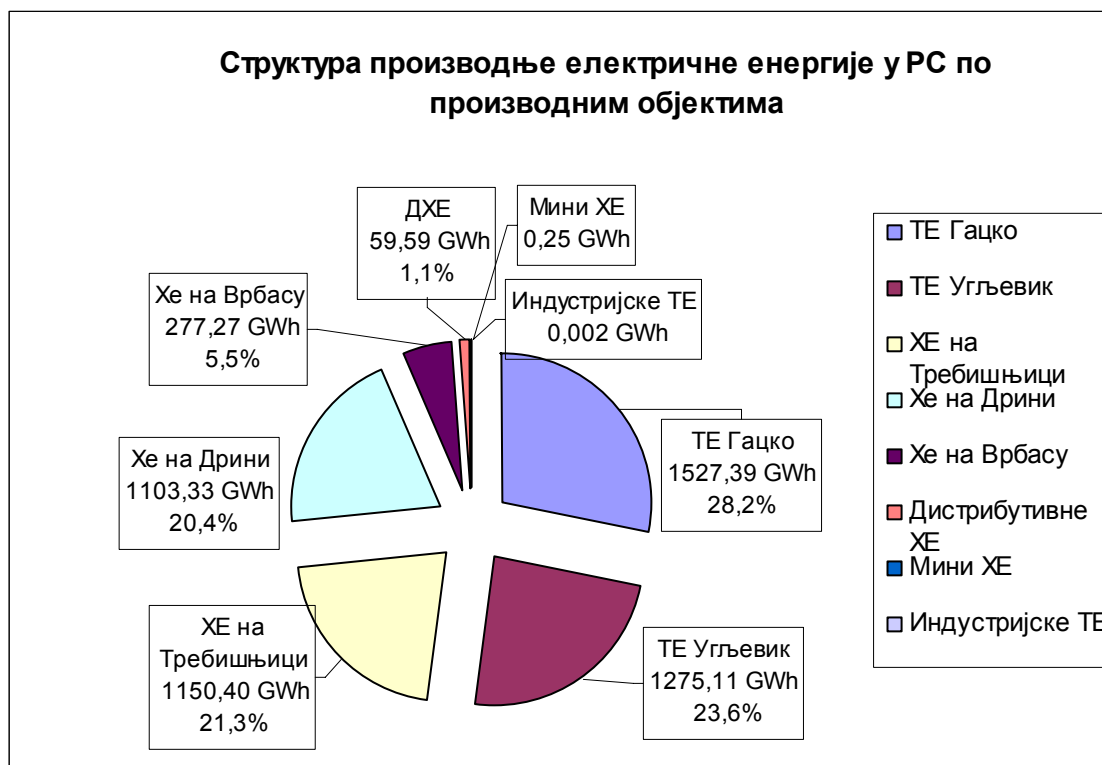
Када је тржиште електричне енергије отворено, производња електричне енергије, односно продаја произведене електричне енергије је дјелатност која се обавља у тржишној конкуренцији и производне цијене су потпуно "слободне", осим неких изузетака који се, на примјер, односе на обновљиве изворе и когенерацију (комбинована производња топлотне и електричне енергије), и у ванредним ситуацијама. У процесу увођења тржишта, на самом почетку су и производне цијене регулисане, обично од стране регулаторног тијела. У Републици Српској, на основу члана 115. Закона, Регулаторна комисија за електричну енергију одређује цијене електричне енергије на прагу сваке електране. Производња електричне енергије за тарифне купце представља обавезу јавне услуге, док производња електричне енергије за квалификоване купце у Републици Српској, у БиХ и за извоз представља производњу за тржиште.

Слика бр.5.- Производни капацитети у Републици Српској

Производња електричне енергије у Републици Српској обавља се у пет производних предузећа и четири мале хидроелектране у саставу два дистрибутивна предузећа, а све у оквиру Мјешовитог Холдинга Електропривреда

Републике Српске, као и у малим хидроелектранама "МХЕ Дивич" и "МХЕ Штрпци" које су у приватном власништву. Остварена производња у 2006. години износила је 5413,65 GWh. На слици бр. 5 су представљени производни капацитети у РС, а на слици бр.6 структура произведене електричне енергије у 2006. години.

Слика бр. 6 - Структура произведене електричне енергије у 2006. години

1.1 Заштита животне средине

У склопу надзорних провјера корисника дозвола за обављање дјелатности производње електричне енергије, један од предмета провјере била је и провјера испуњености услова које корисници дозвола морају испунити у погледу заштите животне средине.

Почетним дозволама корисницима дозвола наметнуте су обавезе у погледу заштите животне средине, а које произилазе из законских прописа које регулишу област заштите животне средине и надлежности Регулатора. Када је ријеч о законима и подзаконским прописима, најважнији су:

- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске" број 53/02),
- Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник Републике Српске" број 53/02),
- Закон о водама ("Службени гласник Републике Српске" број 50/06),
- Закон о водама ("Службени гласник Републике Српске" број 10/98),
- Закон о управљању отпадом ("Службени гласник Републике Српске" број 53/02) и други.

Најважнија обавеза која стоји пред корисницима дозвола свакако је обавеза добијања еколошке дозволе до краја 2007. године. Добијање еколошке дозволе је, законским рјешењима, условљено прибављањем низа других докумената и дозвола којима ће бити заокружене обавезе сваког имаоца те дозволе. Еколошка дозвола, за свако предузеће, треба да садржи:

- граничне вриједности емисија за загађујуће материје које морају бити засноване на најбољим расположивим технологијама;
- услове за заштиту земљишта, ваздуха, воде, биљног и животињског свијета;
- мјере за управљање отпадом које производи постројење;
- захтјеве за праћење емисија уз одређивање методологије и учесталости мјерења;
- услове за довођење на минимум прекограничног загађења;
- мјере за услове живота у ванредним ситуацијама.

У току 2006. године тимови за надзорне провјере РЕЕРС-а, извршили су надзорне провјере над радом седам корисника почетних дозвола за производњу електричне енергије.

Утврђено је да ниједан корисник дозволе за производњу електричне енергију у **хидроелектранама** не посједује еколошку дозволу за своје објекте. Поједини објекти ХЕ на Требишњици и ХЕ на Врбасу нису посједовали важеће водоправне акте, односно нису покренуте активности за њихово прибављање, а што је дефинисано Законом о водама. Објекти ХЕ на Дрини посједују важеће водоправне акте.

Корисник дозволе "Хидроелектране на Врбасу" а.д. Мркоњић Град посједује уведен и сертификован систем управљања заштитом животне средине према стандарду ИСО 14001, односно посједује израђене интерне планове и програме управљања заштитом животне средине. Приликом надзорне провјере утврђено је да се корисник дозволе углавном придржава свих дефинисаних мјера заштите и унапређења животне средине.

Корисници дозвола ЈП "Хидроелектране на Требишњици" а.д. Требиње и "Хидроелектране на Дрини" а.д. Вишеград не посједују уведен систем управљања животном средином према стандарду ИСО 14001. Такође, ови корисници дозвола не посједују израђене планове и програме заштите и унапређења животне средине. Изузетак представља "Студија утицаја акумулације ХЕ Вишеград на приобаље у подручју градова Вишеград и Горажде". Ипак, недостатак поменутих докумената не значи да се у наведеним предузећима не предузимају значајане мјера у циљу заштите животне средине.

Евидентан је и проблем корисника дозволе "Хидроелектране на Дрини" а.д. Вишеград због тзв. пливајућег отпада и уређења приобаља у Вишеграду, јер је за рјешење ових проблема неопходна сарадња са Дринско-лимским хидроелектранама из Републике Србије.

Укратко, може се рећи да је стање заштите животне средине код ових произвођача електричне енергије задовољавајуће, уз напомену да су наведена предузећа дужна да, у законским роковима, прибаве све неопходне дозволе, а након тога и да поступају у складу са условима дозвола.

Као што је већ речено, Регулатор је до сада издао дозволе за производњу електричне енергије у **пет малих хидроелектрана**. Недостаци који су наведени за хидроелектране се у потпуности могу примијенити и на мале хидроелектране. Ипак, и поред недостатка потребних дозвола, може се констатовати да је утицај ових објеката на животну средину задовољавајући.

На основу спроведених надзорних провјера битно је истаћи проблем водоснабдијевања насељених мјеста у околини МХЕ Власеница, због положаја мјеста водозахвата за снабдијевање становништва водом и могућег загађења исте.

Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске је издала двије дозвола за производњу електричне енергије у **термоелектранама** и то: ЈП "Рудник и термоелектрана Гацко" а.д. Гацко и "Рудник и термоелектрана Угљевик" а.д. Угљевик.

У обје термоелектране користи се лигнит као гориво ниске калоричне моћи. Лигнит се добија из површинских копова угља који се налазе у саставу поменутих предузећа.

Производња електричне енергије из угља узрокује бројне утицаје на животну средину, али је при надзорним провјерама пажња посвећена најкрупнијим проблемима који се јављају и постоје при раду ових корисника дозвола, а то су емисије димних гасова, отпадне воде које се јављају у технолошком процесу, депоновање пепела, те заузимање великих површина земљишта од стране површинских копова угља.

Надзорним провјерама у току 2006. године утврђено је да ни један корисник дозволе не посједује еколошку дозволу, нити су предузете активности на прибављању исте.

Емисије димних гасова, а ту се прије свега мисли на чврсте честице, те оксиде азота и сумпора, су у Републици Српској дефинисане законским (Закон о заштити животне средине и Закон о заштити ваздуха) и подзаконским актима, али и обавезама које проистичу из Уговора о оснивању енергетске заједнице Југоисточне Европе. Према законским актима Републике Српске, сви субјекти морају до септембра 2010. године своје емисије ускладити са граничним вриједностима прописаним *Правилником о граничним вриједностима емисије у ваздух из постројења за сагоријевање* ("Службени гласник Републике Српске" број 39/05), а према Уговору о оснивању енергетске заједнице Југоисточне Европе, БиХ је обавезна да до 2017. године примијени одредбе Директиве 2001/80/ЕЦ о граничним вриједностима емисија у ваздух.

У циљу праћења емисија димних гасова корисницима дозволе су били у обавези да обезбиједо континуално мјерење загађујућих материја у ваздух. Утврђено је да на ТЕ Гацко није уграђена опрема за континуално мјерење, а опрема која постоји у ТЕ Угљевик није била у функцији. За ТЕ Угљевик постоје подаци мјерења до краја августа 2005. године. На ТЕ Гацко је у октобру извршено тзв. Прво мјерење загађујућих материја. Резултати Првог мјерења за ТЕ Гацко, као и подаци добијени континуалним мјерењем у ТЕ Угљевик у наведеном периоду, омогућавају да се, само дјелимично, стекне слика о емисијама у ваздух из ових постројења и да се те вриједности пореде са граничним вриједности емисија. Вриједности емисија добијене поменутиим мјерењима приказане су на сликама 8, 9 и 10, али због непоузданих података,

могу послужити само као оријентациони подаци, а никако као тачне вриједности.

На основу овога може се закључити сљедеће:

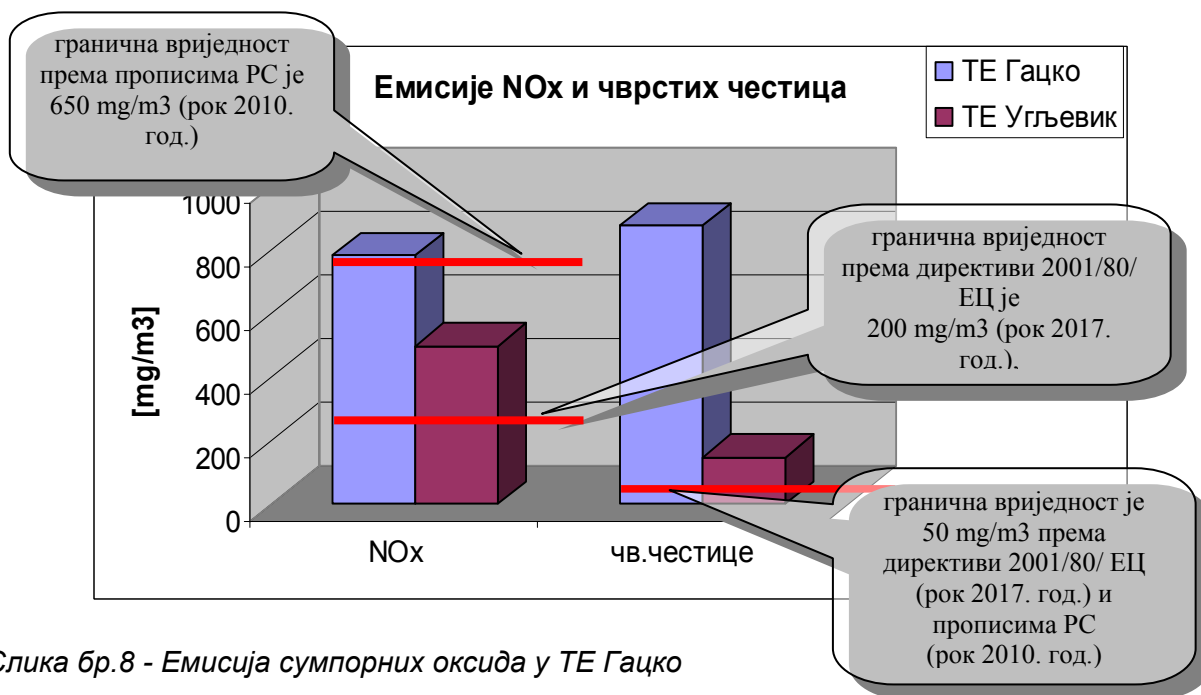
1. РиТЕ Гацко:

- емисије чврстих честица више десетина пута прелазе граничне вриједности емисија,
- емисије оксида азота су тренутно нешто веће од граничних вриједности емисија,
- емисије оксида сумпора су два до три пута веће од граничних вриједности емисија,

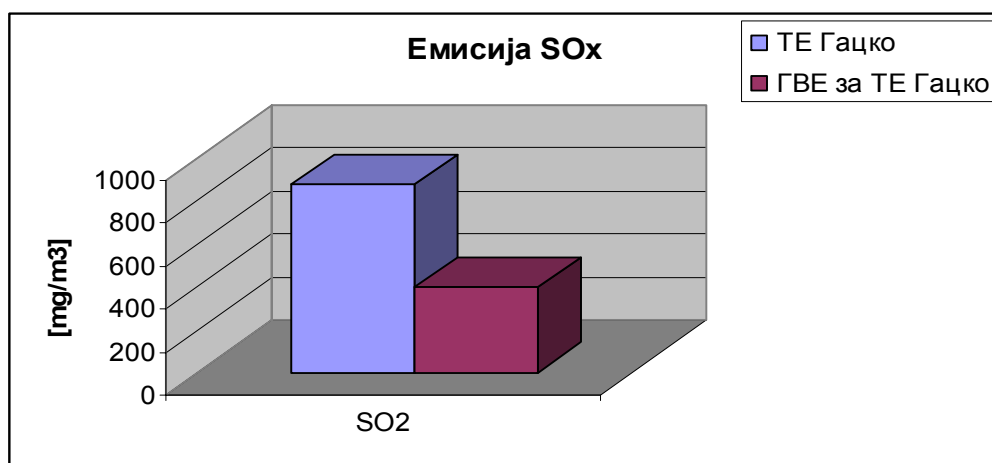
2. РиТЕ Угљевик:

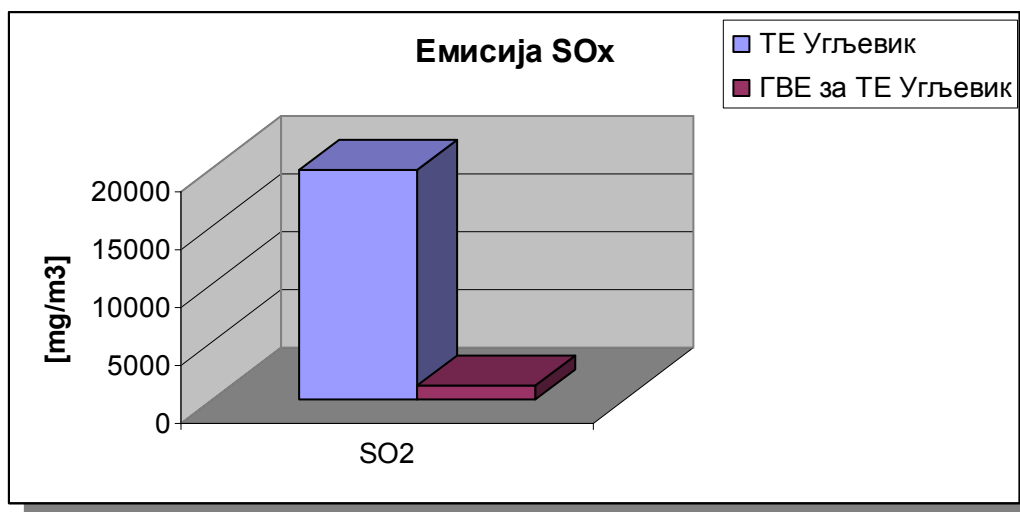
- емисије оксида сумпора више десетина пута прелазе вриједности граничних емисија,
- емисије оксида азота су у дозвољеним границама,
- емисије чврстих честица су више пута веће од граничних вриједности емисија.

Слика бр. 7 - Емисија азотних оксида и чврстих честица

Слика бр.8 - Емисија сумпорних оксида у ТЕ Гацко

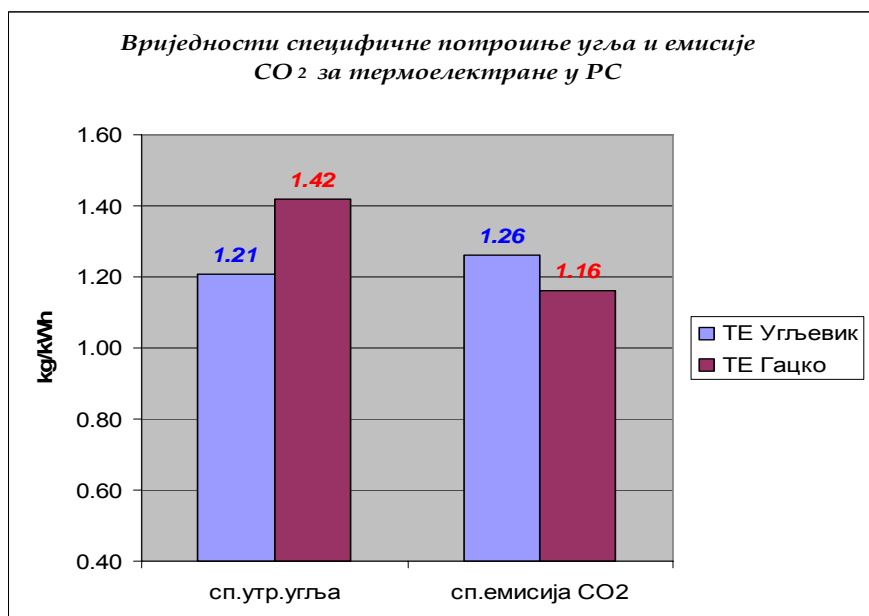

Слика бр. 9 - Емисија сумпорних оксида у ТЕ Угљевик

У циљу добијања оријентационе слике о стању у погледу емисија у ваздух, у наставку су презентоване вриједности специфичних емисија угљен диоксида из термоелектрана, као и специфичне потрошње угља.

Приликом израчунавања специфичне емисије угљен диоксида коришћени су подаци корисника дозвола и методологија прописана "2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories - Volume 2: Energy". Такође, у обзир је узета само потрошња основног енергента тј. угља, а не и других енергената, мада је њихов утицај занемарљив (мањи од 1%).

Слика бр. 10 - Вриједности специфичне потрошње угља и емисије CO₂

Надзорним провјерама утврђено је да на РиТЕ Гацко не постоји третман отпадних вода већ се оне директно испуштају у земљиште и водотокове, што представља веома велики проблем. На РиТЕ Угљевик постоји систем за

третман отпадних вода, али усљед застарјелости и дјелимичне нефункционалности опреме, резултати пречишћавања нису задовољавајући.

Већ је поменуто да у саставу ових корисника дозвола раде и површински копови угља, који заузимају велике површине земљишта. Надзорним провјерама је утврђено да за оба рудника постоје урађени пројекти рекултивације и да су активности везане за рекултивацију отпочеле на оним дијеловима копа гдје је експлоатација руде завршена. Очекује се да ће се процес рекултивације интензивирати у наредним годинама.

Депоноване пепела, који настаје у процесу сагоријевања угља, у обје ТЕ се врши према одговарајућим пројектима, мада постоје одређена одступања, чије је отклањање у току.

Битно је напоменути да одређене количине пепела из ТЕ Угљевик откупљује цементара из Лукавца, чиме се остварује двострука корист.

Након спроведених надзорних провјера, Регулаторна комисија за електричну енергију Република Српске, је свим корисницима почетних дозвола за производњу електричне енергије наложила спровођење одговарајућих мјера и то²:

1. За хидроелектране:

- приступити изради студија, планова и осталих докумената предвиђених Законом о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске" број 53/02) и другим прописима који регулишу област животне средине,
- покренути процедуру добијања еколошке дозволе за своје објекте према члану 68. и 74. Закона о заштити животне средине, те одговарајућим подзаконским актима,
- покренути поступак прибављања, односно преиспитивања водоправних аката на начин и у роковима дефинисаним законским и подзаконским актима,
- израдити план и програм увођења и сертификације система квалитета по ISO стандардима (интегрални систем квалитета који подразумијева стандарде ISO 9000, ISO 14000, ISO 17025) у пословни систем.

2. За термоелектране:

- израдити или ажурирати студије, планове и остале документе предвиђене Законом о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске" број 53/02) и другим прописима који регулишу област животне средине, ускладити одговарајуће рокове и отпочети са реализацијом истих,
- покренути процедуру добијање еколошке дозволе за своје објекте према члану 68. и 74. Закона о заштити животне средине, те одговарајућим подзаконским актима,
- доставити РЕЕРС-у резултате о Првом мјерењу загађујућих материја у ваздух ЈП "РиТЕ Гацко", АД Гацко,
- уградити опрему за мјерење емисија из издувних гасова, те организовати и вршити мјерења свих емисија и имисија,

---

² У овом прегледу је дат збирни преглед мјера које се односе на заштиту животне средине. Увид у комплетна Рјешење могуће је остварити на интернет страници РЕЕРС-а www.reers.ba.

односно организовати мониторинг ваздуха, земљишта, површинских и подземних вода, у складу са законским прописима из области заштите животне средине и условима почетне дозволе.

- доставити РЕЕРС-у план и програм мјера из области заштите животне средине (отпадне воде, емисије у ваздух, мјере рекултивације итд.), а које корисник дозволе планира предузети ради испуњења обавеза прописаних Законом о заштити животне средине и другим прописима који регулишу ову област,
- израдити план и програм увођења и сертификације система квалитета по ИСО стандардима (интегрални систем квалитета који подразумева стандарде ИСО 9000, ИСО 14000, ИСО 17025) у пословни систем .

Као што се може и видјети из овог прегледа најважнијих мјера, а које се односе на област заштите животне средине, најважнија обавеза за све кориснике почетних дозвола је прибављање еколошке дозволе и спровођење свих мјера у циљу њеног прибављање до 2008. године.

Еколошком дозволом ће и за термоелектране и хидроелектране бити прописани сви сегменти који се односе на заштиту животне средине. Такође, битно је напоменути, још једном, да је закон предвидио да у погледу заштите ваздуха постојећа постројења, до септембра 2010. године, ускладе своје активности са одредбама закона и прописа донесених на основу закона.

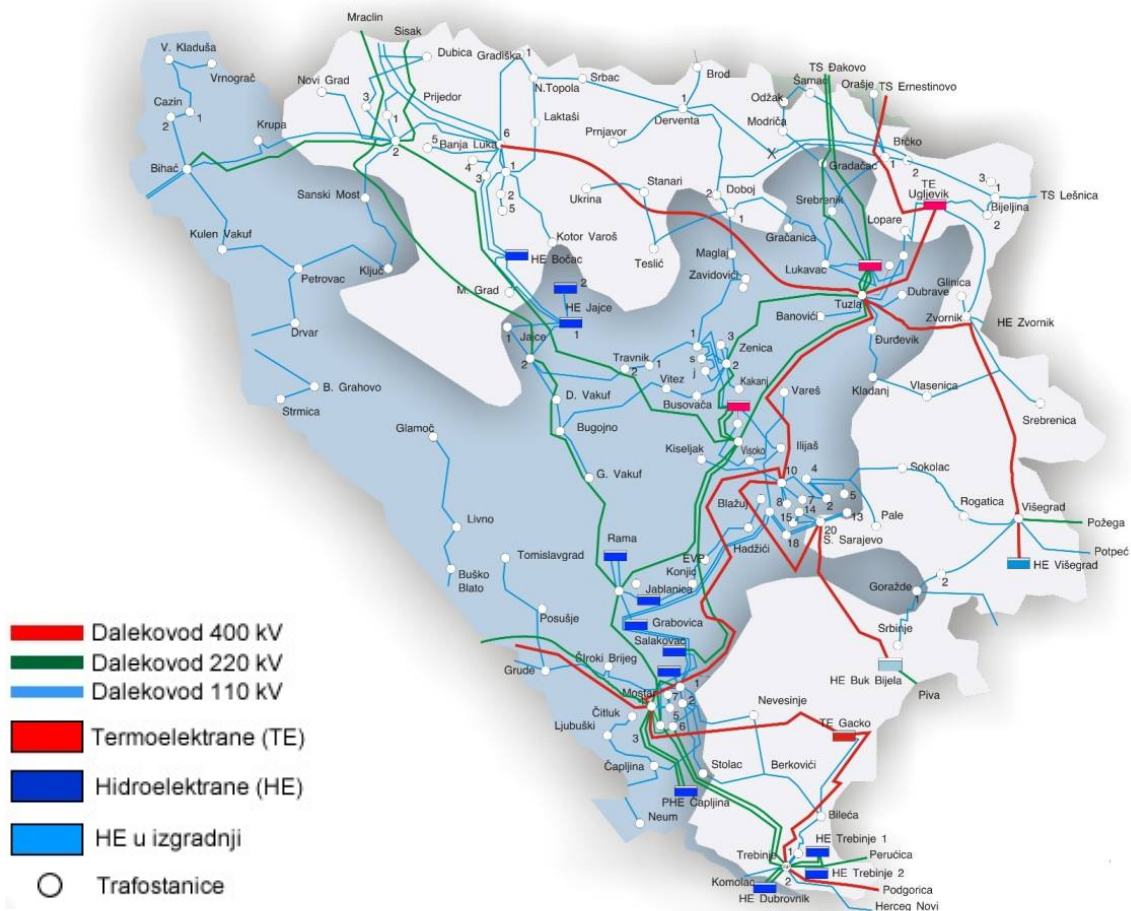
2 Пренос електричне енергије

Пренос електричне енергије је монополска дјелатност, те због тога мора бити регулисана како би се обезбиједило коришћење мреже за све кориснике на једнакоправан и транспарентан начин по регулисаним цијенама. Од посебног је значаја да преносна дјелатност буде раздвојена од осталих електроенергетских дјелатности у посебне компаније (управљачко-функционално и правно раздвајање) како би се обезбиједила непристрасност у пружању услуга. Раздвајање преносне дјелатности од "тржишних" дјелатности у Републици Српској обезбијеђено је је организовањем двије посебне компаније на нивоу БиХ, и то: "Електропренос Босне и Херцеговине" Бања Лука и "Независни оператор система Босне и Херцеговине" Сарајево. Регулисање дјелатности преноса је у надлежност ДЕРК-а.

На слици бр. 4 је приказана карта преносне мреже Босне и Херцеговине. Мрежа је у рату претрпјела знатна оштећења и била раздвојена на два дијела, од којих је један припадао I синхроној УСТЕ зони (Федерација БиХ и мањи дио Републике Српске), а други II синхроној зони (већи дио Републике Српске), али је у потпуности реконструисана и поново спојена. Наиме, од 10.10.2004. године када је извршена реконекција двије синхроне зоне (I синхроне зоне која је обухватале западну и централну Европу и II која је обухватала југоисточну Европу) електроенергетска мрежа Републике Српске је постала саставни

интерконектовани дио велике европске UCTE (UCTE - Унија за координацију преноса електричне енергије) мреже.

Потпуно укључење електроенергетске мреже БиХ и НОС-а у UCTE, у техничком и институционалном смислу резултирало је значајним позитивним ефектима, доприносећи повећаној поузданости рада, стабилности фреквенције, побољшању напонских прилика и квалитету испоруке електричне енергије, те повећању обима трговине електричном енергијом.

Слика бр. 11 – Карта преносне мреже Босне и Херцеговине

3 Снабдијевање и испорука електричне енергије

3.1 Дистрибуција електричне енергије

Дистрибуција електричне енергије представља пренос електричне енергије на средњапонској и нисконапонској мрежи ради испоруке крајњим купцима, те је, као и пренос на високонапонској мрежи, монополска дјелатност и као таква треба бити регулисана како се не би злоупотребило монополски положај дистрибутивних компанија које једине посједују капацитете за обављање ове дјелатности на одређеном подручју. Када је у питању раздвајање дистрибутивне

дјелатности, боље рећи дјелатности коју обавља дистрибутивни систем оператор - дистрибутер од осталих, комерцијалних дјелатности (производња и снабдијевање), раздвајање се намеће као услов непристрасности у пружању услуга дистрибутера корисницима дистрибутивне мреже.

Земље чланице Европске Уније су се Директивом о унутрашњем тржишту електричне енергије 54/2003/ЕЦ обавезале да обезбиједе правно и функционално-управљачко раздвајање дистрибутивних систем оператора најкасније од 01.07.2007 године.

Дистрибутивна дјелатност у РС се обавља у оквиру пет дистрибутивних компанија – дистрибутивних систем оператора (дистрибутера) (слика бр.12) у саставу МХ "Електропривреда" РС са франшизним правима испоруке електричне енергије на одређеним географским подручјима и регулисана је од стране Регулаторне комисије за електричну енергију РС (РЕЕРС). РЕЕРС је одредио тарифе за коришћење дистрибутивне мреже, које покривају трошкове дистрибутивне мреже и све пренесене трошкове за услуге на преносној мрежи, и које се примјењују за крајње купце прикључене на дистрибутивну мрежу, квалификоване и неквалификоване. Ово је битан предуслов отварању тржишта електричне енергије. Други важан предуслов за отварање фер тржишта електричне енергије је обезбјеђење "независности" дистрибутивног систем оператора – дистрибутера. Дистрибутери у Републици Српској су у саставу Мјешовитог холдинга "Електропривреда Републике Српске", тј. у саставу вертикално интегрисаног предузећа које је корисник дозволе за трговину и снабдијевање електричном енергијом. С обзиром да су дистрибутивне компаније посебни правни субјекти, услов правног раздвајања је испуњен. Функционално-управљачко раздвајање се обезбјеђује на начин да се матичном предузећу "дозвољава" управљање у погледу дугорочног планирања, усмјеравања капитала и сл., док „није дозвољен“ утицај на свакодневне пословне активности дистрибутивног систем оператора-дистрибутера.

Дистрибутивне компаније обављају и дјелатност снабдијевања електричном енергијом тарифних купаца. Дјелатност дистрибуције и дјелатност снабдијевања у Републици Српској се обављају у систему обавезе јавне услуге, али је компанијама условима издатих почетних дозвола одређена обавеза рачуноводственог раздвајања ових дјелатности. како би се омогућила јасна идентификација трошкова кориштења мреже, односно одређивање тарифа за кориштење дистрибутивне мреже. У циљу извршења ових обавеза, дистрибутивне компаније су почеле у 2006. години са прилагођавањем својих пословно-информационих система новој организацији коју намеће процес дерегулације.

Слика бр. 12 - Дистрибутивне регије у Републици Српској

3.2 Снабдијевање електричном енергијом

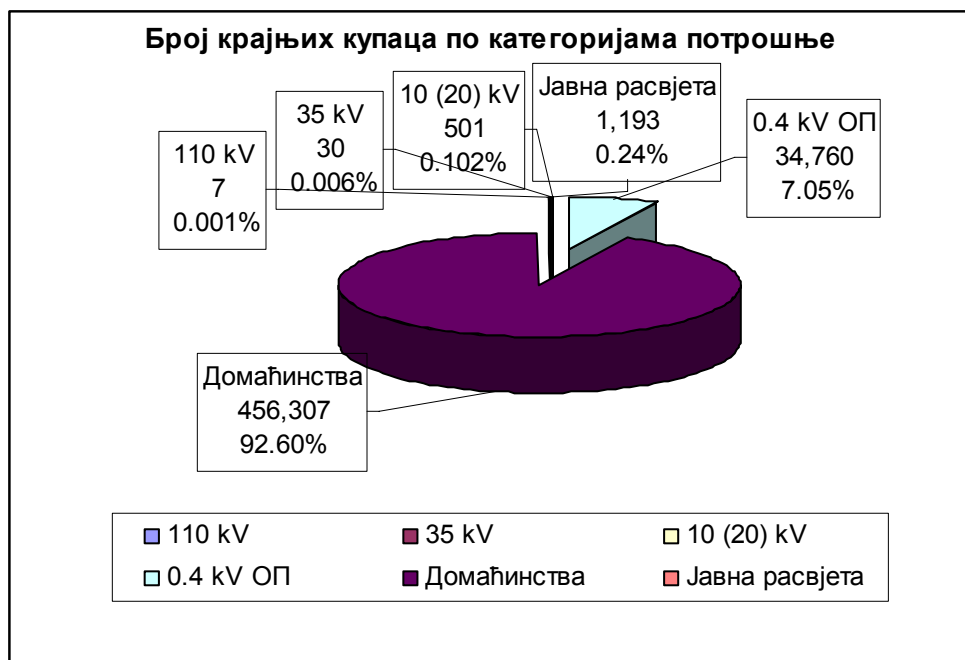
Снабдијевање електричном енергијом је у принципу комерцијална дјелатност која се код развијених тржишта обавља у условима слободне конкуренције. Управо је мјера отворености неког тржишта изражена слободом купца да изабере свог снабдјевача електричном енергијом.

По том основу се купци дијеле на квалификоване (слободан избор снабдјевача) и неквалификоване (тарифне) купце. Правилником о стицању статуса квалификованог купца предвиђено је постепено отварање тржишта и то 01.01.2008. године све категорије осим домаћинстава ће имати право да бирају свог снабдјевача, а 2015. године и домаћинства.

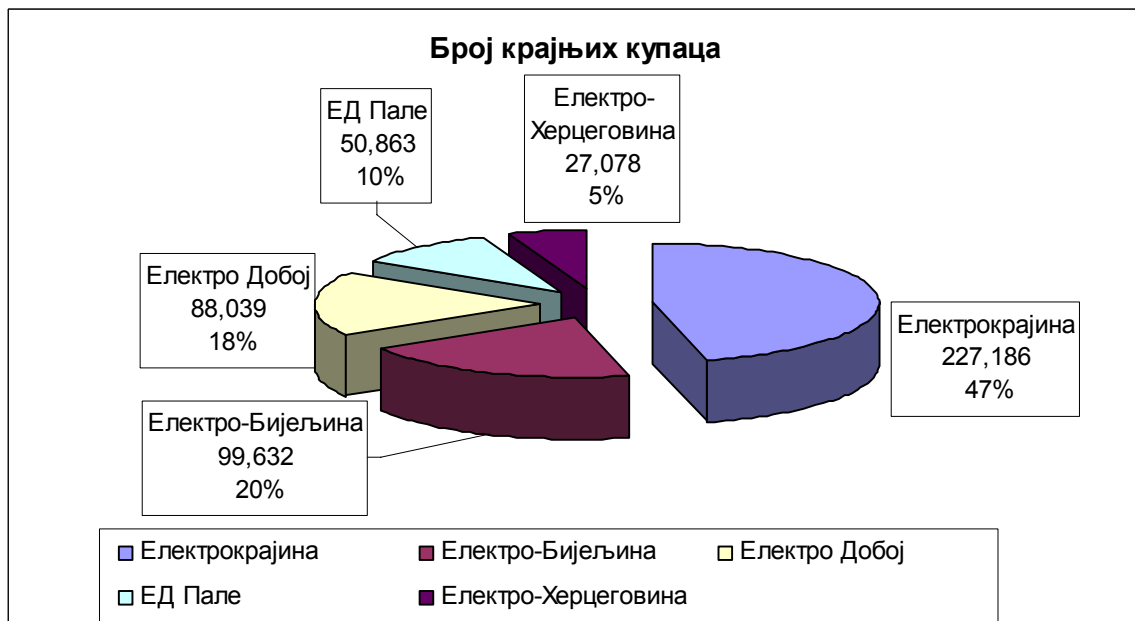
Снабдијевање неквалификованих (тарифних) купаца у РС је регулисана дјелатност, тако да Регулаторна комисија за електричну енергију РС одређује тарифе за продају електричне енергије неквалификованим (тарифним) купцима по којима их снабдијева корисник дозволе за снабдијевање. Корисник дозволе за снабдијевање електричном енергијом тарифних купаца на одређеном тарифном подручју у почетку је регионална дистрибутивна компанија, с тим да је, с обзиром да се ради о истом правном субјекту, обавезна да изврши најмање рачуноводствено раздвајање дјелатности снабдијевања од "класичне" дјелатности дистрибуције. Број крајњих купаца у Републици Српској у 2006. години по категоријама потрошње и по дистрибутивним подручјима показује сљедећи преглед:

Категорија потрошње	Електрокрајина	Електро-Бијељина	Електро Добој	ЕД Пале	Електро-Херцеговина	Укупно
110 kV	2	1	4	0	0	7
35 kV	4	4	14	7	1	30
10 (20) kV	213	119	85	52	32	501
0.4 kV ОП	15,155	7,178	6,157	4,081	2,189	34,760
Домаћинства	211,720	91,843	81,506	46,539	24,699	456,307
Јавна расвјета	92	487	273	184	157	1,193
Укупно	227,186	99,632	88,039	50,863	27,078	492,798

Табела бр. 9 - Број крајњих купаца у Републици Српској на дан 31.12.2006. године

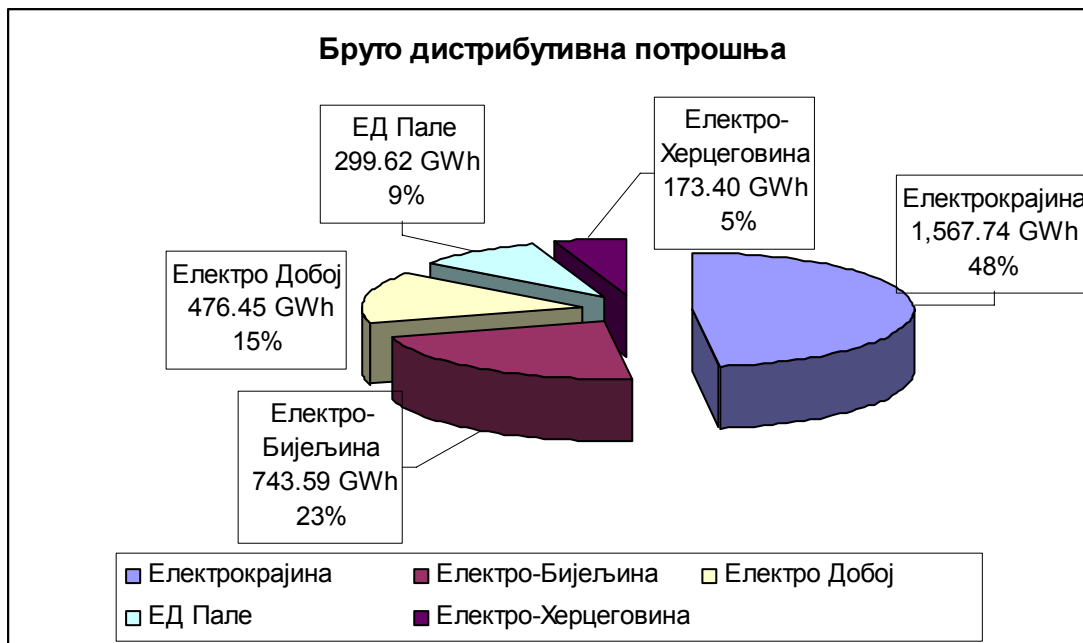

Слика бр. 13 - Број крајњих купаца по категоријама потрошње у 2006. години

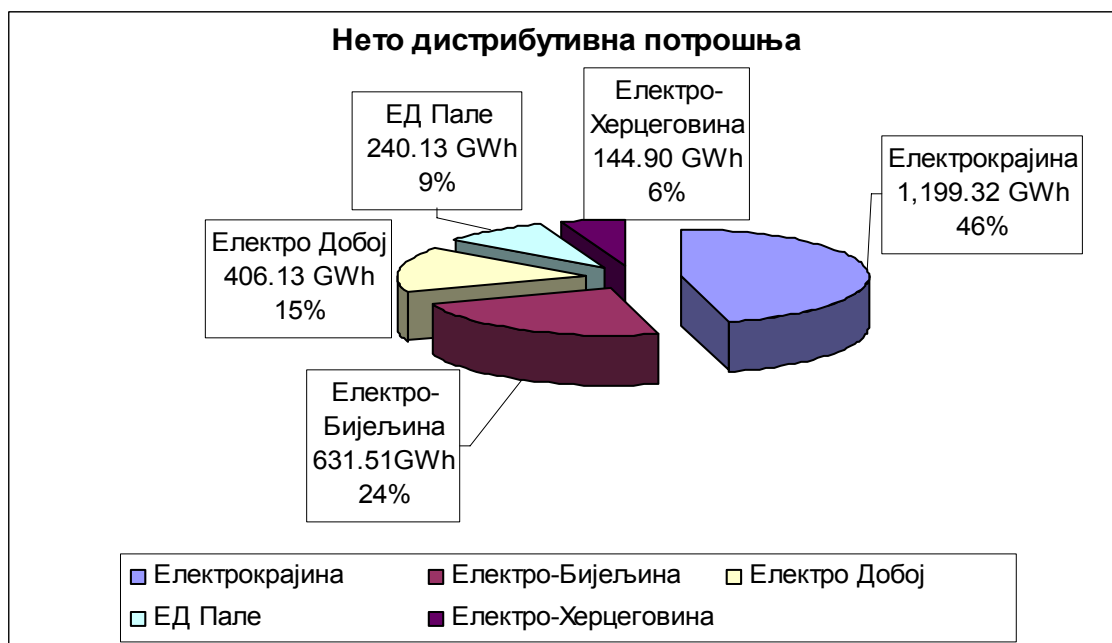

Слика бр.14 - Број крајњих купаца у Републици Српској на дан 31.12.2006. године

На слици бр.15 приказана је бруто дистрибутивна потрошња по дистрибутивним компанијама (регијама), а на слици бр.16 структура укупне потрошње електричне енергије у Републици Српској по категоријама потрошње (напонски ниво и групе купаца).

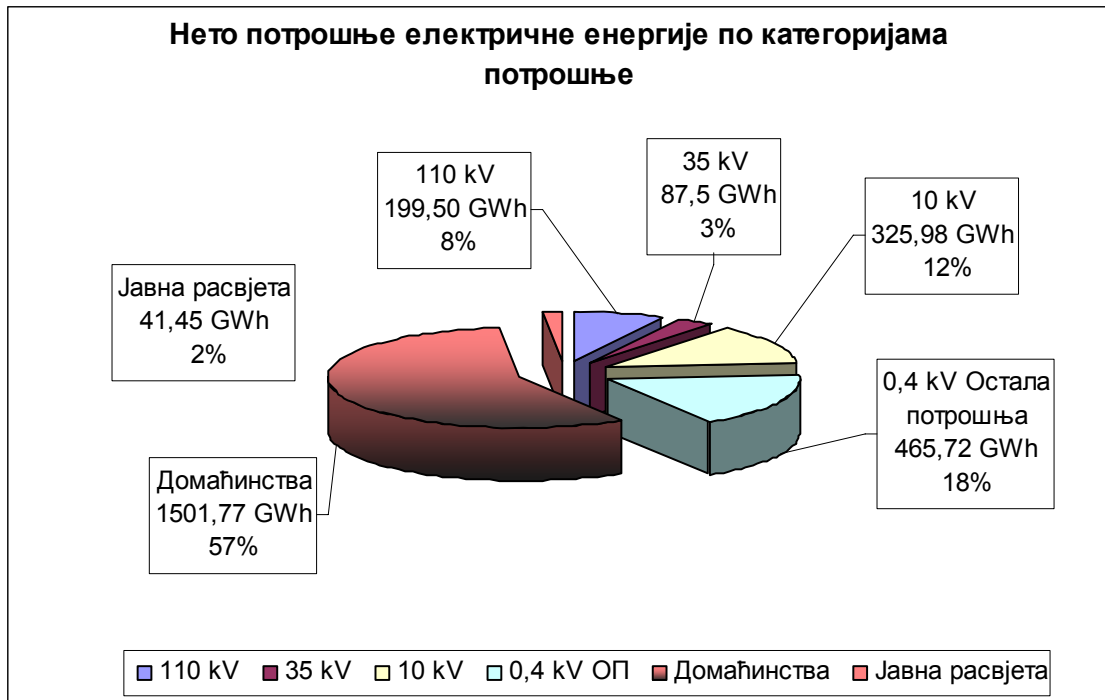

Слика бр.15 - Бруто дистрибутивна потрошња у 2006. години

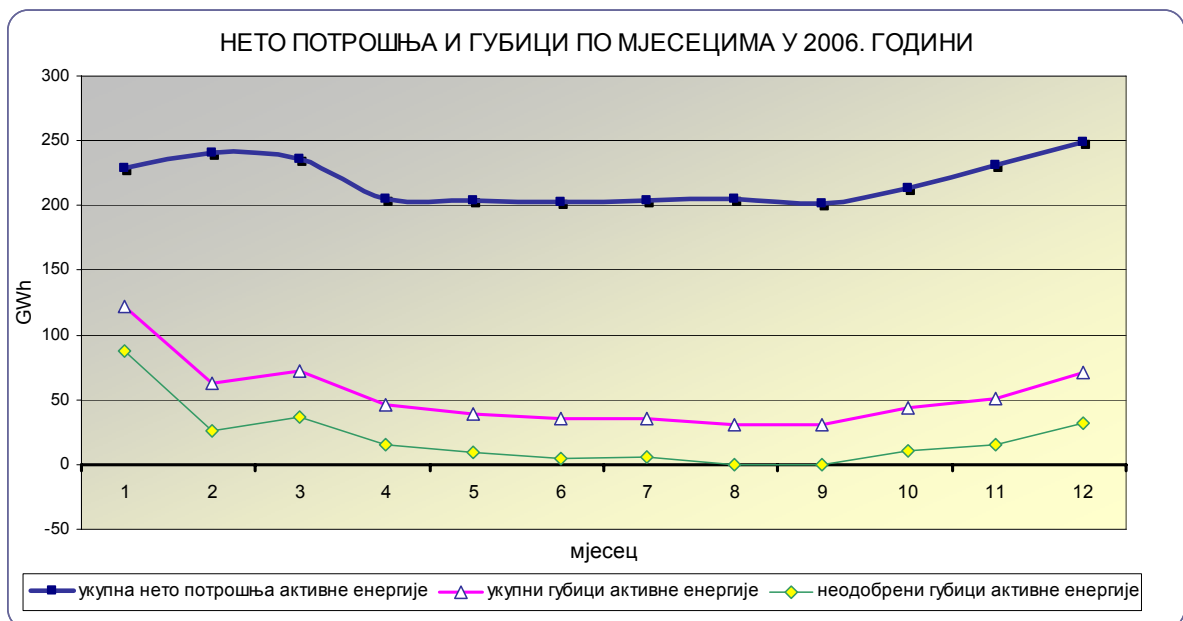
Слика бр. 16 - Нето дистрибутивна потрошња у 2006. години

На сљедећој слици може се видјети да је заступљеност домаћинстава као категорије потрошње електричне енергије у нето потрошњи у Републици Српској око 60%, као и структура потрошње индустријских и комерцијалних потрошача.

Слика бр.17 - Структура потрошње по категоријама потрошње у Републици Српској у 2006. години

Велики проблем корисника дозвола за дистрибуцију је ниво губитака електричне енергије у дистрибутивној мрежи. Политика РЕЕРС-а је да мотивише кориснике дозвола да смање ове губитке директно, обавезујући их да донесу планове мјера и активности на смањењу дистрибутивних губитака и да подносе извјештаје о њиховом спровођењу, и индиректно, одређујући одобрени износ трошкова на име губитака електричне енергије у тарифном поступку.

Слика бр.18 - Остварена нето потрошња и губици електричне енергије у Републици Српској у 2006. години

3.3 Квалитет услуге

С обзиром да је регулисање квалитета услуге законом прописана надлежност РЕЕРС-а, РЕЕРС је у Општим условима за снабдијевање и испоруку електричне енергије прописао обавезу и форму извјештавања о квалитету снабдијевања електричном енергијом, а условима издатих почетних дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије обавезао кориснике дозвола да осигурају поуздано и квалитетно напајање крајњих купаца електричном енергијом, предузимају све потребне мјере којим би се побољшали показатељи поузданости и квалитета, воде евиденцију и формирају базу података о показатељима квалитета и континуитета испоручене електричне енергије и квалитета пружених услуга, израђују редовне годишње извјештаје о овим показатељима који треба да су доступни јавности путем властите интернет странице.

Наведене прописане обавезе имају „општи“ карактер, а ефикасно регулисање квалитета услуге је веома комплексан задатак који подразумева претходно успостављање стандарда квалитета на бази података о показатељима који дефинишу квалитет испоруке електричне енергије. Од посебног је значаја континуирано прикупљати поуздане податке о континуитету испоруке и о индикаторима комерцијалне услуге у репрезентативном времену које претходи утврђивању стандарда квалитета и након тога увођењу стимулација, односно пенала код одређивања тарифа и увођењу плаћања накнаде непосредно купцима на основу утврђених стандарда.

Подаци који се овдје презентују су први прикупљени подаци који су евидентирани од пружаоца услуга и као такви носе атрибут некомплетности и непоузданости, али је веома значајно да су успостављена правила (и обавеза) њиховог евидентирања, јавног објављивања и достављања Регулатору, која се, у доброј мјери, од самог почетка поштују.

Три кризника дозволе достављали су извјештај у прописаној форми, а два у поједностављеној.

Евиденција показатеља квалитета снабдијевања електричном енергијом се врши преко параметара:

- Индикатора континуитета напајања (табела бр.10. и 11),
- Индикатора комерцијалног квалитета (табела бр.12а и 12б).

И квалитет напона напајања је свакако један од битнијих параметара квалитета снабдијевања, и његова провјера се врши одговарајућим мјерењима у појединим тачкама дистрибутивне мреже.

Табела бр.10 - Индикатори континуитета напајања

Индикатор континуитета напајања	Електрокрајина	Електро-Бијељина	Електро Добој
	IV квартал	IV квартал	IV квартал
ДТП	719.62	663.00	212.50
БКП	3.20	2.33	0.10
БДП	8.72	6.63	1.63

Објашњење скраћеница:

- Дужина трајања прекида напајања по крајњем купцу у току године (**ДТП**), изражена у **минутама по крајњем купцу**, за све табеле (индикатори континуитета напајања),
- Број краткотрајних прекида напајања крајњег купца у току године (**БКП**),
- Број дуготрајних прекида напајања крајњег купца у току године (**БДП**),

Табела бр.11 - Индикатори континуитета напајања

Индикатор континуитета напајања			Електрокрајина	Електро-Бијељина	Електро Добој
			IV квартал	IV квартал	IV квартал
Дужина трајања непланираних прекида напајања по крајњем купцу у току године (мин/купац)	Узрок прекида у напајању	Виша сила	144.11	99.00	96.90
		Оштећења од стране трећих лица	2.45	54.00	1.39
		Одговорност корисника дозволе	104.13	344.00	0.00
Број непланираних прекида напајања по крајњем купцу у току године	Узрок прекида у напајању	Виша сила	3.25	0.83	1.12
		Оштећења од стране трећих лица	0.08	0.57	0.10
		Одговорност корисника дозволе	1.40	5.65	0.00

Табела бр. 12.а - Индикатори комерцијалног квалитета

Р. бр.	Индикатор квалитета		"Електро-Бијељина"	"Електро-Добој"	Јед. мјере
			IV	IV	
1	Број посјета услужном центру	Укупно	7095	2794	
		На 100 крајњих купаца	7.3	3.17	
2	Просјечно вријеме чекања у call центру		16	3	минут
3	Број позива	Укупно	5133	1700	
		На 100 крајњих купаца	5.3	1.93	
4	Број приговора	Укупно	485	1202	
		На 100 крајњих купаца	0.5	1.37	
5	Просјечно вријеме одговора на приговор крајњег купца		7	3	дан
6	Просјечно вријеме одговора на упит крајњег купца		1	1	дан
7	Просјечан број читања бројила крајњих купаца		2.6	3	
8	Просјечан број самоочитања бројила по крајњем купцу		0.2	723	
9	Процент процијењених рачуна		0.01	0.01	%
10	Број ревидованих рачуна	Укупно	2204	4361	
		На 100 крајњих купаца	2.28	0.5	
11	Интервенције одјељења за поправке	Укупно интервенција	798	544	
		Средње вријеме реаговања	2.8	3.06	дан

12	ЕЕ сагласности за крајње купце на ниском напону	Број издатих ЕЕ сагласности	356	482	
		Средње вријеме за издавања	5	10	дан
13	Прикључење нових крајњих купаца на НН мрежу	Број прикључених крајњих купаца	637	446	
		Средње вријеме од закључења уговора о прикључењу до прикључења	8	3	дан
14	Вријеме од закључења уговора о снабдијевања до прикључења на мрежу	Број закључених уговора о снабдијевању	10	635	
		Средње вријеме од закључења уговора до прикључења	2	3	дан
15	Искључења крајњих купаца	Број искључења	529	849	
		Средње вријеме поновног прикључења	1.25	1	дан
16	Број неоправданих искључења на 1000 крајњих купаца		0.01	0.011	
17	Просјечно вријеме поновног укључења након неоправданог искључења		0.46	0.04	дан

Табела бр. 12.6 - Индикатори комерцијалног квалитета

Р.бр.	Индикатор квалитета	"Електро-Бијелина"	"Електро-Добој"	Јед. мјере	
		IV	IV		
1	Интервенција на квар напојног осигурача крајњег купца	Број интервенција	524	185	
		Средње вријеме трајања интервенције	3.6	2	сат
2	Обнова напајања након испада	Број испада	1253	511	
		Средње вријеме за обнову напајања	1.53	1/31	сат/минут
3	Извођење прикључка	Број израђених НН прикључака	767	332	
		Средње вријеме израде прикључка	6	3	дан
		Број израђених СН прикључака		0	
		Средње вријеме израде прикључка		0	
4	Процјена трошкова материјала и услуга	Укупан број	48	374	
		Средње вријеме за процјену	6	3	дан
5	Обавјештење о прекиду напајања	Укупан број обавјештења	118	222	
		Средње вријеме обавјештења	2	2.5	дана унапријед
6	Рјешавање жалби на	Број жалби	34	24	

	квалитет напона	Средње вријеме рјешавања жалбе	5	10	дан
7	Одговор на проблеме са мјерењем	Број пријава	199	318	
		Средње вријеме рјешавања проблема	5	2	дан
8	Обавјештење о начину плаћања, достављено уз рачун		да	да	да/не
9	Вријеме реаговања на квар припејд бројила	Број пријава квара	-	0	
		Средње вријеме поправке	-	0	сат
10	Поправка напонских прилика	Број поправки	24	25	
		Средње вријеме поправке	2	4	мјесец
11	Посјета крајњем купцу који захтијева измјештање бројила	Број захтјева	18	22	
		Средње вријеме реаговања	4	3	дан
12	Бројило измијењено, када је то захтијевано од стране купца		да (100)	да (100)	да/не (%)
13	Искључење на захтјев крајњег купца	Број захтјева	256	108	
		Средње вријеме извршења	2	1	дан
14	Поновно укључење, након искључења због неплаћања	Број укључења	292	577	
		Средње вријеме укључења	1	1/0	дан
15	Процјена трошкова за сложене послове	Укупан број	8	0	
		Средње вријеме за процјену	2	0	дан
16	Тачност рачуна урађених процјеном	Број рачуна урађених процјеном	-	1503	
		Процент рачуна са тачношћу изнад 5%	-	90	%

Дистрибутивно предузеће Електрокрајина, једним дијелом Електро-дистрибуција Пале и Електро-Херцеговина своје извјештаје о квалитету снабдијевања нису достављали на стандардизованим обрасцима, те их због тога не публикујемо.

4 Динамика отварања тржишта

Степен отворености тржишта електричне енергије дефинише се као удио потрошње купаца који имају слободу избора снабдјевача, тј. потрошње квалификованих купаца у укупној потрошњи свих купаца. Праг за стицање статуса квалификованог купца у појединим је државама дефинисан на различите начине: годишњом потрошњом, прикључном снагом или напонским нивоом прикључка.

Законом о електричној енергији (члан 49.) је предвиђено да сви купци електричне енергије у Републици Српској који имају укупну потрошњу већу 10 GWh могу добити статус квалификованог купца. Услове и критеријуме за

стицање статуса квалификованог купца прописала је Регулаторна комисија за електричну енергију РС доношењем Правилника о стицању статуса квалификованог купца ("Службени гласник РС", број 88/06). На тај начин је и формално омогућено отварање малопродајног тржишта електричне енергије на којем су учесници снабдјевачи и крајњи купци који су, у складу са овим Правилником, стекли статус квалификованог купца. Статус квалификованог купца омогућава купцима да имају право на избор снабдјевача

Одредбама правилника дефинисана је динамика отварања тржишта. Почев од 01.01.2008. године сваки купац, осим купца из категорије домаћинства, може закључити уговор са снабдјевачем по свом избору. Право избора за купце из категорије домаћинства планирано је најкасније до 01.01.2015. године, а тачан датум ће бити накнадно одређен, с тим да не може бити касније од наведеног датума.

Право на статус квалификованог купца од 01.01.2008. године купци остварују без подношења захтјева РЕЕРС-у.

Активности на отварању тржишта је потребно ускладити на нивоу Босне и Херцеговине, кроз непосредну сарадњу регулаторних комисија, иако ова проблематика није у потпуности на исти начин регулисана у оба ентитетска закона о електричној енергији и Закону о Преносу, НОС-у и ДЕРК-у. Отварање тржишта подразумијева доношење плана отварања, потребних правила и оспособљавање институција, на начин да тржиште може функционисати на јединственом економском простору Босне и Херцеговине и укључити се у регионално тржиште Југоисточне Европе. Потписани Уговор о енергетској заједници Југоисточне Европе је постао обавезујући документ за земље потписнице, што значи да њихова енергетска легислатива мора бити међусобно усаглашена, како у погледу успостављања неопходних тржишних субјеката, тако и у погледу поштовања рокова остварења услова неопходних за функционисање фер тржишта електричне енергије у региону.

5 Сигурност снабдијевања

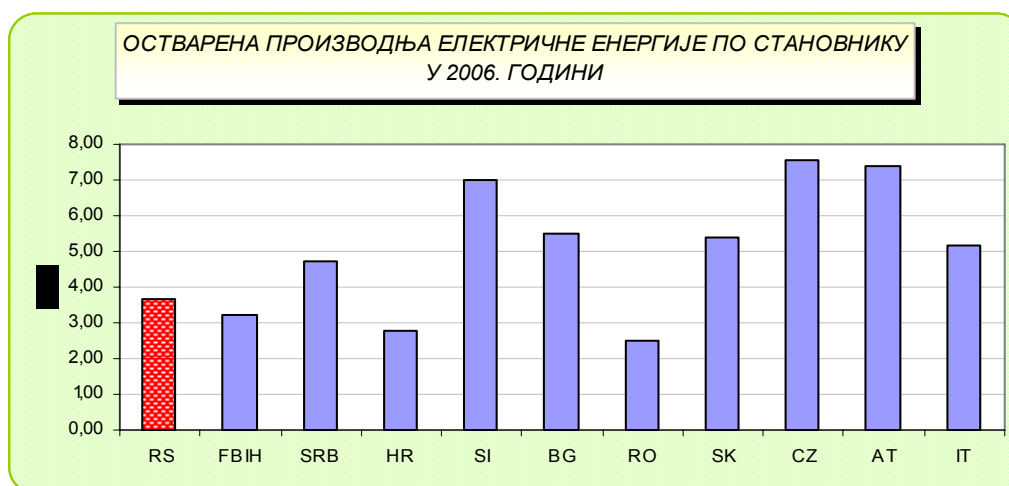
5.1 Увод

Сигурност снабдијевања је питање које отварањем тржишта добија све већи значај. Подразумијева утврђивање институције одговорности за сигурно снабдијевање и механизме отклањања могућих узрока несигурности у мрежи или нерасположивости производње или набавке електричне енергије. Да би се постигао задовољавајући ниво сигурности снабдијевања, нужно је обезбиједити довољне производне капацитете, одговарајући преносни и дистрибутивни систем и ефикасно управљање. Ово питање се често може ефикасније ријешити на регионалном нивоу, иако до сада, док се не нађе заједничко рјешење, чак и државе ЕУ утврђују властите процедуре и доносе посебне мјере ради осигурања сигурног снабдијевања електричном енергијом.

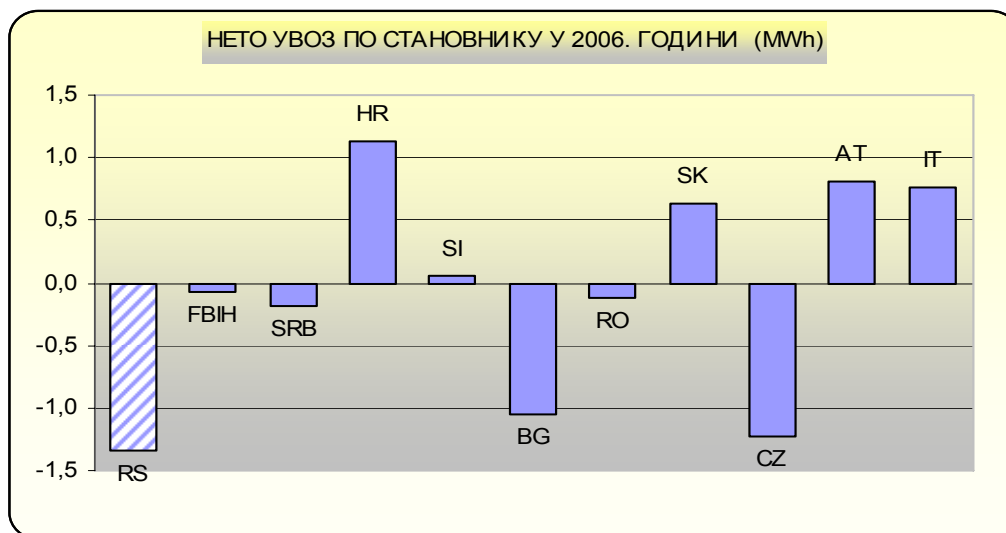
5.2 Сигурност снабдијевања – производња и потрошња електричне енергије

Један од показатеља сигурности снабдијевања је ниво и расположивост производних капацитета посматран у односу на ниво потрошње, при чему се ниво потрошње посматра као динамичка величина, зависна од демографских и привредних промјена, односно то је адекватност система у погледу производних могућности.

Упоредни преглед стања у Републици Српској и окружењу показују сљедећи графикои:

Слика бр. 19 - Упоредни преглед производње електричне енергије по становнику. Извор: подаци прерачунати из базе Еуростата и извјештаја ЕРС-а, ЕПБИХ-а, ЕПХЗХБ-а и ЕПС-а.³

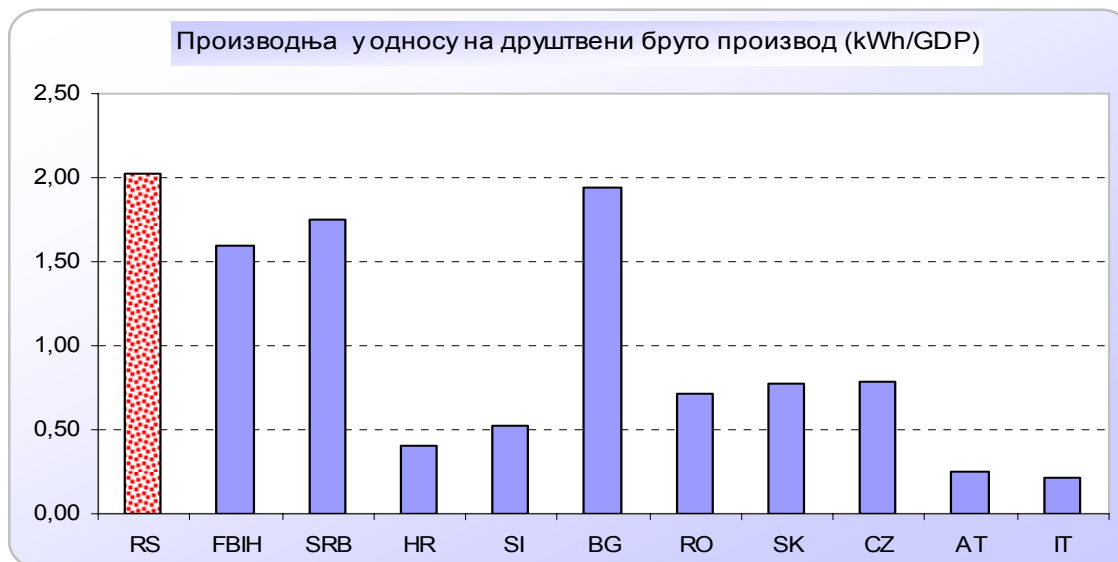

Слика бр.20 - Упоредни преглед нето увоза електричне енергије по становнику

³ RS-Република Српска; FBИH-Федерација БиХ; SRB-Србија; HR-Хрватска; SI-Словенија; BG-Бугарска; RO-Румунија; SK-Словачка; CZ-Чешка; AT-Аустрија; IT-Италија

Слика бр.20. показује да Република Српска спада у групу већих нето извозника електричне енергије у регији.

Краткорочно, на основу наведеног може се закључити да је постигнута сигурност снабдијевања. Међутим, ако се узме у обзир и друштвени бруто производ, тада сигурност снабдијевања треба посматрати у контексту пројектованих промјена и повећања потрошње електричне енергије у индустрији.

Слика бр. 21 - Производња електричне енергије у односу на друштвени бруто производ

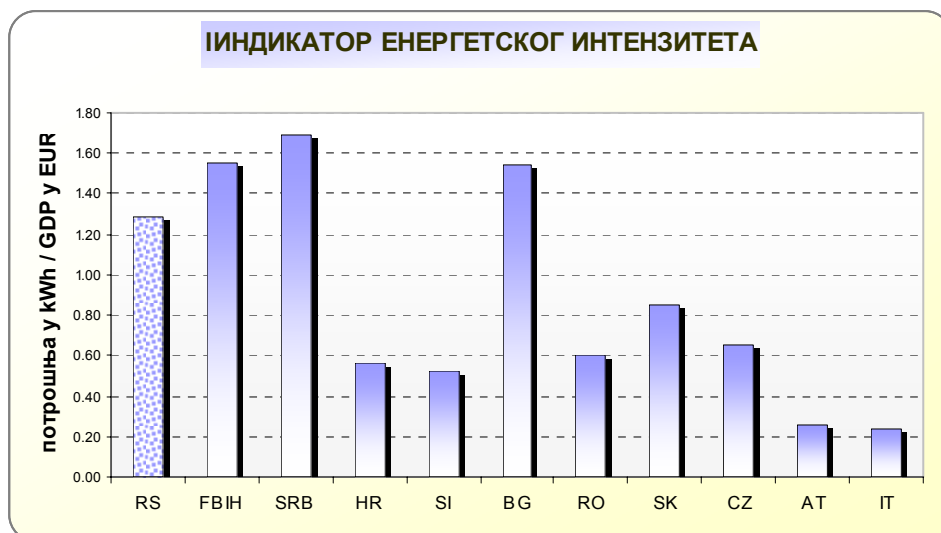
5.2.1 Сигурност снабдијевања и енергетска ефикасност

Енергетска ефикасност постаје све најзначајнији елемент укупних друштвених напора развијених економија на повећању сигурности снабдијевања.

Енергетска ефикасност представља однос између друштвеног бруто производа и потрошње електричне енергије. Ова величина показује како ефикасно се користи електрична енергија у стварању друштвеног богатства.

С обзиром на низак ниво индустријске производње и запослености уопште, удио потрошње домаћинства у укупној потрошњи електричне енергије, ниво губитака електричне енергије у дистрибутивној мрежи, енергетска ефикасност у Републици Српској је веома ниска, што значи да се за стварање нове вриједности исказане јединицом друштвеног бруто производа троши релативно више електричне енергије него у већини других европских земаља. Енергетски интензитет је показатељ истог односа, који показује потрошњу електричне енергије по јединици друштвеног бруто производа.

Упоредне вриједности енергетске ефикасности, односно енергетског интензитета показује сљедећи упоредни приказ односа потрошње електричне енергије по јединици друштвеног бруто производа:

Слика бр. 22 - Упоредни преглед енергетског интензитета

Повећање енергетске ефикасности у развијеним економијама постаје један од најзначајнијих елемената енергетске политике.

5.3 Изградња производних објеката електричне енергије

Ради обезбеђења сигурности снабдијевања потребно је дефинисати поступак изградње нових производних капацитета, што подразумева да поступак и његово провођење буду у складу с објективним, јасним и непристрасним, унапријед јавно објављеним критеријумима. Овај поступак се назива поступак издавања дозволе за изградњу производних капацитета или поступак ауторизације. Подносиоци захтјева за изградњу објекта, у случају да не добију дозволу за изградњу, морају бити обавијештени о разлозима за ускраћивање дозволе. Подносиоцу захтјева, такође, треба бити омогућено подношење жалбе у случају одбијања захтјева за изградњу производног објекта.

Ако се кроз поступак одобрења (ауторизације) не обезбиједи довољно производних капацитета за сигурно снабдијевање купаца, односно уколико нема тржишног интереса за изградњу нових производних објеката, може се расписати лицитација за изградњу додатних производних капацитета, која би требала бити утемељена на јавно објављеним критеријумима.

Изградња производних капацитета на бази обновљивих извора и за истовремену производњу топлотне и електричне енергије (когенерација) додатно се посебно регулише.

Дозволе (ауторизације) за изградњу енергетских објеката, дакле и производних издаје Регулатор у складу са чланом 72 Закона електричној енергији.

У 2006. години Регулатор није добио ни један захтјев за изградњу производног електроенергетског објекта.

5.4 Сигурност електроенергетског система и тржиште електричне енергије

Ради обезбјеђења сигурности једног електроенергетског система у тржишним условима потребне су, најмање, следеће активности:

- израда и редовно годишње ажурирање дугорочних процјена развоја преносне мреже од стране оператора система у сарадњи с преносном компанијом;
- израда и редовно годишње ажурирање дугорочних процјена развоја тржишта електричне енергије;
- израда одговарајућих процјена сигурности снабдијевања купаца електричне енергије на бази процјена развоја тржишта и преносне мреже, те поднесених захтјева за издавање одобрења за изградњу производних објеката;
- израда планова нужних мјера за осигурање потребне сигурности електроенергетског система.

Сигурност електроенергетског система у Републици Српској и Босни и Херцеговини, и поред чињенице да инсталирани производни капацитети далеко премашују потребе потрошње електричне енергије и по енергији и по снази и да је преносна мрежа скоро у потпуности реконструисана на предратни ниво, није довољно конзистентно ријешена ни у погледу законског и регулаторног оквира, ни у погледу јасног дефинисања процедура и институционалне одговорности. Закони о концесијама, еколошки закони и прописи, енергетски закони и други прописи захтијевају пуну хармонизацију у циљу превазилажења могућих неспоразума у процесу изградње нових и реконструкције постојећих електроенергетских објеката.

6 Упоредни подаци о цијенама електричне енергије у Републици Српској и окружењу

У наредној табели дате су упоредне просјечне цијене електричне енергије у Републици Српској и Федерацији БиХ, на основу прорачунате просјечне потрошње купаца и просјечних обрачунских снага посматраних категорија крајњих купаца.

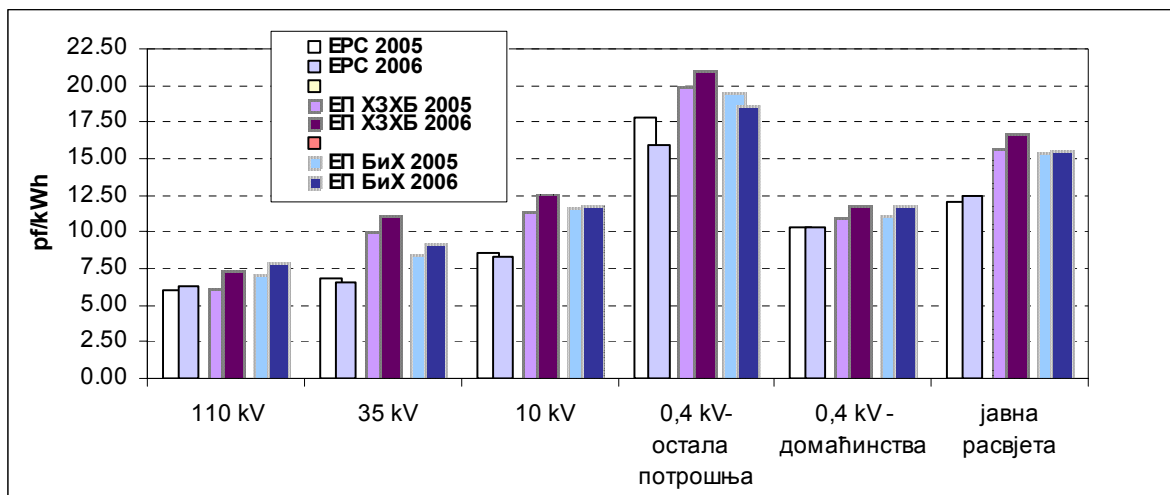
У КМ/100 kWh

Категорије потрошње	ЕРС		ЕПХЗХБ ⁴		ЕПБиХ	
	2005.	2006.	2005.	2006.	2005.	2006.
110 kV	5,99	6,30	6,16	7,36	7,13	7,86
35 kV	6,83	6,55	10,00	11,11	8,43	9,30
10 kV	8,57	8,30	11,36	12,59	11,63	11,73
0,4 kV- остала	17,85	15,91	20,02	21,07	19,56	18,66

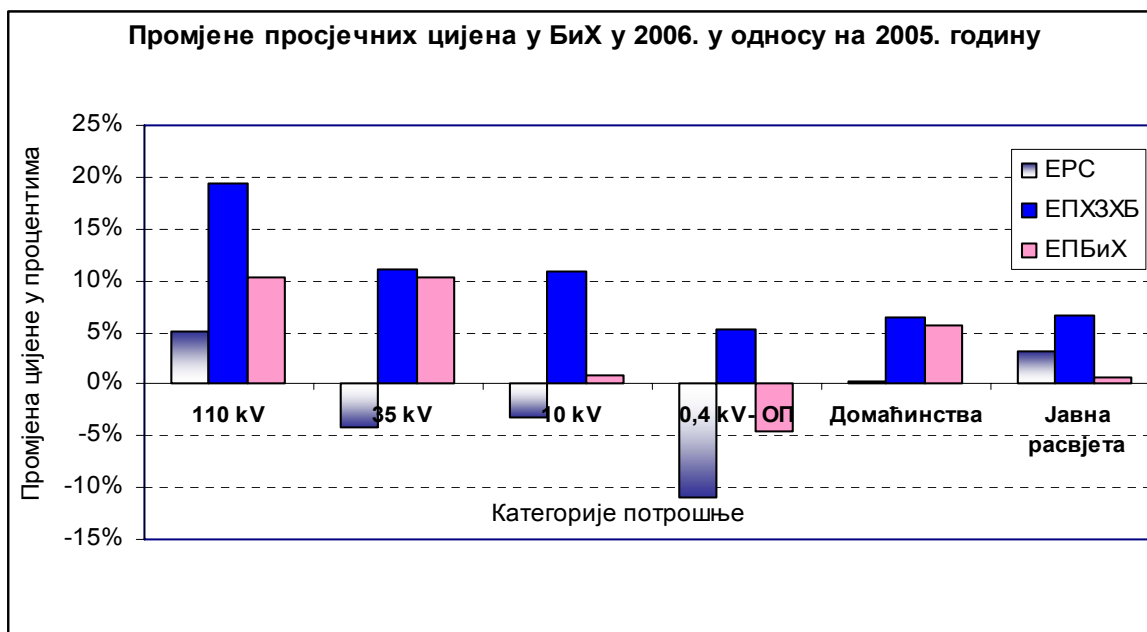
⁴ Подаци за ЕПХЗХБ и ЕПБиХ из ФЕРК-а

потрошња						
0,4 kV - домаћинства	10,28	10,31	11,00	11,72	11,18	11,82
јавна расвјета	12,00	12,39	15,65	16,68	15,40	15,50

Табела бр. 13 - Упоредне просјечне цијене електричне енергије у БиХ у 2005. и 2006. години

Слика бр. 23 - Упоредне просјечне цијене електричне енергије у БиХ у 2005. и 2006. години

Слика бр. 24 - Промијене просјечних цијена електричне енергије у БиХ

Просјечне цијене израчунате су на основу остварене потрошње крајњих купаца електричне енергије у Републици Српској у 2005. и 2006. години.

У сљедећој табели приказане су просјечне цијене електричне енергије у Републици Српској за купце одређених карактеристика потрошње, засноване на приступу ЕУРОСТАТ-а, у 2006. години, са упоредним вриједностима земаља у региону, чији подаци су били расположиви у Извјештају ЕУРОСТАТ-а, и са подацима о цијенама електричне енергије за исти обим и структуру потрошње у Федерацији Босне и Херцеговине.

Категорија потрошње	Држава	Просјечне цијене у Еуро центима за један kWh (порез није урачунат)						
		1996	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Домаћинства	Словенија	7,00	8,37	8,58	8,33	8,41	8,61	8,74
Индустрија	SI	5,33	6,03	5,99	5,82	6,09	6,11	6,51
Домаћинства	Словачка					10,24	11,23	12,16
Индустрија	SK					6,83	7,03	7,73
Домаћинства	Чешка		5,38	6,42	6,54	6,60	7,29	8,29
Индустрија	CZ		4,73	5,18	4,99	4,92	6,01	7,31
Домаћинства	Бугарска					4,86	5,37	5,52
Индустрија	BG					4,09	4,29	4,60
Домаћинства	Мађарска	3,72	6,34	7,23	7,33	7,94	8,51	8,96
Индустрија	HU	3,41	5,20	5,95	6,04	6,61	7,09	7,61
Домаћинства	Румунија						6,55	7,92
Индустрија	RO				4,05	4,68	7,69	7,73
Домаћинства	Хрватска						7,02	7,59
Индустрија	HR						5,56	5,96
Домаћинства	Грчка	6,09	5,64	5,8	6,06	6,21	6,37	6,43
Индустрија	EL	5,71	5,71	5,9	6,14	6,3	6,45	6,68
Домаћинства	Шпанија	10,92	8,59	8,59	8,72	8,85	9,00	9,40
Индустрија	ES	7,56	5,5	5,2	5,28	5,38	6,86	7,21
Домаћинства	Италија	15,08	15,67	13,9	14,49	14,34	14,4	15,48
Индустрија	I	6,38	9,19	7,76	8,26	7,9	8,43	9,34

Табела бр. 14 - Цијене електричне енергије (извор: Подаци ЕУРОСТАТ-а)

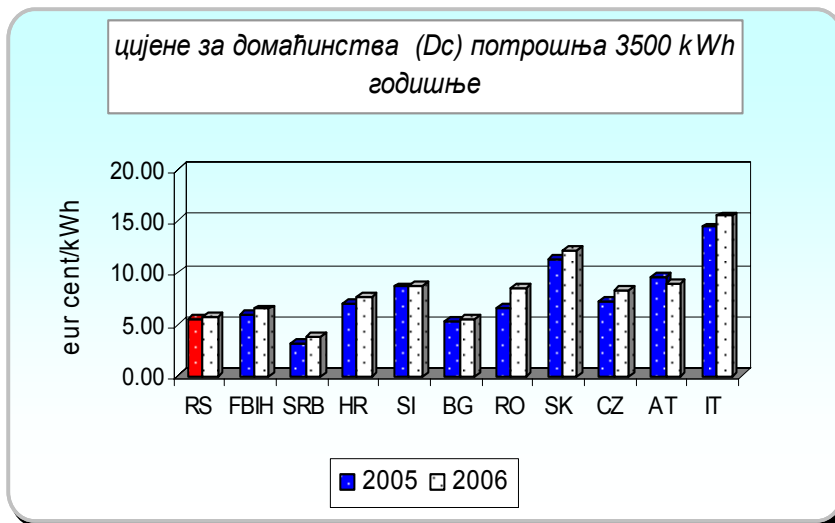
Просјечне цијене за стандардног купца по методологији ЕУРОСТАТ-а у Босни и Херцеговини су сљедеће:

Врста потрошње		2004	2005	2006
Домаћинства ⁵	Република Српска	4,50	5,44	5,76
Индустрија	РС	5,56	4,04	3,86
Домаћинства	Федерација ⁶ БиХ		5,97	6,47
Индустрија	ФБиХ		6,41	7,26

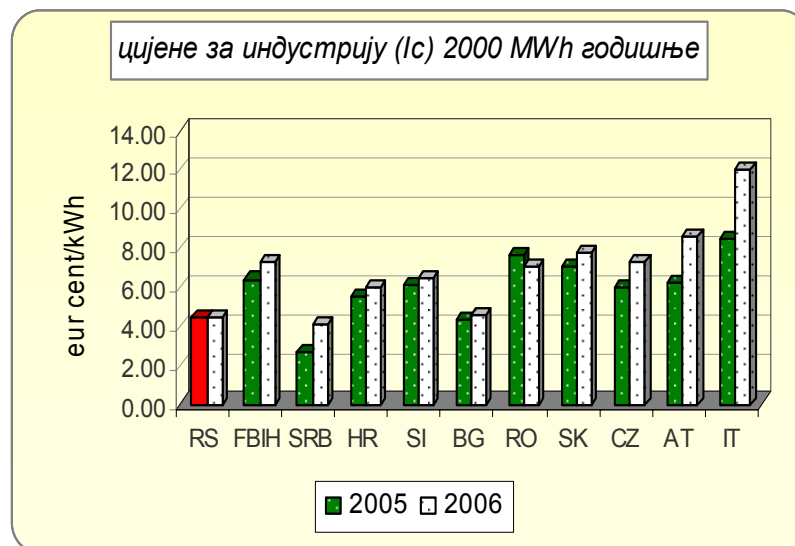
Табела бр. 15 - Упоредни преглед цијена електричне енергије у БиХ

⁵ ЕУРОСТАТ нема податке за БиХ. Просјечна цијена за стандардног купца у РС и ФБиХ израчуната на основу података Регулатора: за стандардног индустријског купца по тарифним ставовима за 10 kV, а за стандардног купца из категорије домаћинства по тарифним ставовима за купце са двотарифним бројилом.

⁶ Од 01.04.2006. године примјењују се различити тарифни системи на подручју ЕПБиХ и ЕПХЗХБ. Просјечна цијена за стандардног индустријског купца на подручју ЕПХЗХБ у 2006. години износила је 7,55 €/kWh, а на подручју ЕПБиХ 6,97 €/kWh. За стандардног купца - домаћинства на подручју ЕПХЗХБ просјечна цијена је износила 6,71 €/kWh, а на подручју ЕПБиХ 6,23 €/kWh.

Слика бр. 25 - Упоредне цијене електричне енергије за стандардног купца из категорије домаћинства (потрошња 3500 kWh годишње, од чега 1300 kWh ноћу)

Слика бр. 26 - Упоредне цијене електричне енергије за стандардног купца из категорије индустријских купаца (потрошња 2000 MWh годишње, са 500 kW снаге)